

DÚHA

2024

2025

celoslovenská súťaž
výtvarnej a literárnej tvorby detí - 29. ročník

CELOSLOVENSKÁ SÚŤAŽ VÝTVARNEJ A LITERÁRNEJ TVORBY
DEŤÍ

DÚHA
2024/2025

Zborník vyhotovený s finančnou podporou:

Vydalo:

Ľubovnianske osvetové stredisko v Starej Ľubovni

Zodpovedný:

Ing. Martin Karaš, riaditeľ ĽOS

Technická spolupráca:

Mgr. Nikola Simoníková

Grafická úprava a reprodukcie:

Kristína Repková

Redakčná rada:

Mgr. Katarína Ščigulinská, Mgr. Nikola Simoníková

Texty neprešli jazykovou úpravou

Rok vydania: 2025

Náklad: 110

DÚHA 2024/2025

XXIX. ročník

celoslovenská súťaž a výstava výtvarnej a literárnej tvorby detí

VYHLASOVATEĽ A GARANT

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

USPORIADATEĽ

ĽUBOVNIANSKE OSVETOVÉ STREDISKO V STAREJ ĽUBOVNI

SPOLUORGANIZÁTORI

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
MESTO STARÁ ĽUBOVŇA
ĽUBOVNIANSKE MÚZEUM V STAREJ ĽUBOVNI

PARTNERI

ĽUBOVNIANSKA KNIŽNIČA V STAREJ ĽUBOVNI
SLOVENSKÝ ZVÄZ PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

TERMÍN

STARÁ ĽUBOVŇA 2. MÁJ 2025

DÚHA 2024/2025

XXIX. ročník

celoslovenská súťaž a výstava výtvarnej a literárnej tvorby detí

ODBORNÁ POROTA

VÝTVARNÁ TVORBA

PREDESDA POROTY

Mgr. art. RASTISLAV MRAVEC, PREŠOV

ČLENOVIA

Mgr. art. EVA ČARNOKÁ, KYSAK

PhDr. EDITA VOLOŠČUKOVÁ, PhD., PREŠOV

SLOVO POROTY

VÝTVARNÁ TVORBA

Odborná porota hodnotila tieto výtvarné oblasti súťažných prác:

Kompozičná nápaditosť: rozmiestnenie zvolených motívov na kompozičnej ploche, štylizácia zvolených motívov do pravidiel výtvarnej reči, obsahová kvalita zvolených motívov vo väzbe na dané témy.

Kvalitu výtvarnej formy: kresebné podanie - charakter kresebnej línie, kresebná modelácia plochy. Schopnosť posunutia kresby motívov do štylizovanej kreatívnej formy.

Narábanie s farbou: nápadité kontrastné striedanie farebnej symboliky, využitie monochromatickej kategórie, prepojenie s kresbou, aplikácia kresby, maľby do kategórie grafiky, narábanie s prvkami koláže, asambláže.

Porota hodnotila aj kvalitu pedagogického vstupu do realizácie výtvarnej kompozície, mieru usmernenia práce pedagógom a samostatného výrazu žiackej práce. Motivicky mohli žiaci uplatniť kategóriu krajiny, architektúry, portrétu, figurálnej kompozície, motív zvieratá, abstraktného riešenia plochy na princípe výtvarnej reči, zapojenú do tém vlastných pocitov pre vnímanie svojich blízkych, okolitého priestoru, snových predstáv, konkrétnych životných situácií, ktoré v nich vzbudzujú rôznu kategóriu emócií. Odborná porota mala náročnú úlohu - zhodnotenie **2504 výtvarných prác**.

Odmenou za tento rozsah hodnotiacej práce bol milý nevinný svet detí a mládeže, bohatá paleta farebnej fantázie, kresebných kompozičných nápadov, videnia tohto sveta a života novým pohľadom, pre nás dospelých milo prekvapujúcim, dávajúcim nádej, že rodiaca sa mladá generácia má vieru v budúcnosť, chce si ju tvoriť stále humánnejšiu a zmysluplnejšiu, napriek zložitosti a náročnosti každodenného reálneho života, tiež fakt okamžitej reakcie detí a mládeže na konkrétne pohyby spoločenského života.

Odborná porota súčasne ocenila náročnú prácu pedagógov, ktorí viedli žiakov v realizácii súťažných prác a museli riešiť optimálny pomer vlastného profesionálneho zásahu a súčasne uchovania autentickej tvorivej individuality žiaka.

Tohoročná celoslovenská súťaž výtvarnej tvorby detí bola rozhodne pozitívnym kvalitatívnym posunom pri zvyšovaní kvality realizovaných výtvarných kompozícií. Popri kvalite ocenených prác ostatných kategórií výraznú kvalitu priniesla kategória **starší žiaci ZUŠ**. V tejto kategórii mala porota veľmi náročnú úlohu – zaslané práce boli mimoriadne vyzreté po stránke motivickej kreativity a prevedenia výtvarnej formy – vedúcim pedagógom gratulujeme!

Pre ďalšie zlepšenie kvality výtvarných prác v budúcnosti odporúča odborná porota venovať väčší dôraz na prípravné výberové kolá na nižších úrovniach pred zaslaním do konečného kola celoslovenskej súťaže, ako tejto veľmi významnej kultúrno – spoločenskej a vzdelávacej aktivity, veľmi potrebnej pre vzdelávacie a humanizujúci prostriedok mladej generácie.

Za porotu

Mgr. art. Rastislav Mravec
predseda poroty

OCENENIA

VÝTVARNÁ TVORBA

I. KATEGÓRIA: MŠ (5 – 6 rokov)

HLAVNÁ CENA:

NIKOLAJ NYÚL, 6 rokov, MŠ, Kováčová 10, Starý Tekov
MIA PAVLOVIČOVÁ, 6 rokov, MŠ, Štiavnická 1, Nitra
ELIŠKA SABADOŠOVÁ, 4 roky, MŠ Ličartovce

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

SAMUEL SPODNIAK, 6 rokov, MŠ Óvoda, Štúrova 1, Fiľakovo

ČESTNÉ UZNANIE:

MAJA CUPÁKOVÁ, 6 rokov, MŠ, Západná 2, Bratislava
OLEKSANDRA KUCHER, 5 rokov, ZŠ s MŠ, J. V. Dolinského 2, Martin

II. KATEGÓRIA: ZŠ – MLADŠÍ ŽIACI (6 – 10 rokov)

HLAVNÁ CENA:

TOBIAS KRAJČOVIČ, 8 rokov, ZŠ s MŠ, Školská 1003, Selice
FILIP MASLEN, 7 rokov, ZŠ, Ulica energetikov 242/39, Prievidza
EMILY VARGOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Važecká 11, Prešov

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

NIKOLA GECIKOVÁ, 9 rokov, ZŠ, Lesnícka 1, Prešov
ADAM HÜBNER, 9 rokov, ZŠ, Pribinova 1, Zlaté Moravce
STELA PRIESOLOVÁ, 9 rokov, ZŠ, Martinská 20, Žilina

ČESTNÉ UZNANIE:

ZUZANA JUSKOVÁ, 6 rokov, ZŠ, Hlavná 90/46, Záhradné
RICHARD TKÁČ, 10 rokov, ZŠ s MŠ Vavrečka

III. KATEGÓRIA: ZŠ – STARŠÍ ŽIACI (11 – 15 rokov)

HLAVNÁ CENA:

OLESIA HOLOSHCHAPOVA, 14 rokov, ZŠ Gašpara Drozda s MŠ, Chrenovec-Brusno
LENKA SCHUBERTOVIČOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou
VIERA ZÁBOJNÍKOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Haličská cesta 7, Lučenec

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

GABRIELA CEPERKOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Kúpeľná 2, Prešov
OLGA HORVÁTOVÁ, 15 rokov, ZŠ, Školská 531/29, Veľký Šariš
VIVIEN JURČÁKOVÁ, 12 rokov, ZŠ s MŠ Mútne

ČESTNÉ UZNANIE:

BIANKA HUTYROVÁ, 15 rokov, ZŠ Ivana Branislava Zocha, Revúca
LEA KAČERIAKOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Lúčna 827/26, Vranov nad Topľou

IV. KATEGÓRIA: ZUŠ – SZUŠ

a) 5 – 6 rokov - deti ZUŠ

HLAVNÁ CENA:

ANITA FREUNDORFEROVÁ, 6 rokov, ZUŠ Antona Cígera, Kežmarok
SILVIA KOVALOVÁ, 6 rokov, ZUŠ Petra Breinera, Humenné
MAYKA PEKÁROVÁ, 6 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
DÁVID ROSNER, 7 rokov, ZUŠ Ferka Špániho, Žilina
ZARA ZAJACOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Ferka Špániho, Žilina

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

MARTIN SIČÁR, 7 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
DOROTA VIDOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
LAURA ŽEMBOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá

b) 7 – 10 rokov - mladší žiaci ZUŠ

HLAVNÁ CENA:

DOMINIKA BARLÍKOVÁ, 9 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
NELA GRAJZINGEROVÁ, 8 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
SABÍNA HLAVATOVÁ, 10 rokov, SZUŠ, Komenského 1120, Turany
LAURA CHOVAŇÁKOVÁ, 8 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
VERONIKA PRIBIŠOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

KARIN PÁLOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Múvészeti Alapiskola, Filakovo
MÁRIA REVICKÁ, 9 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
EVA RYCHNAVSKÁ, 9 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
LINDA ŠTRONCEROVÁ, 10 rokov, ZUŠ, Kováčska 43, Košice
JAKUB TERKANIČ, 10 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

c) 11 – 15 rokov – starší žiaci ZUŠ

HLAVNÁ CENA:

SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
KATARÍNA ORLOVSKÁ, 11 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
SOFIA SOJKOVÁ, 12 rokov, ZUŠ Múvészeti Alapiskola, Fiľakovo

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA

HLAVNÁ CENA:

EMA BULECOVÁ, 12 rokov, ZUŠ, Kováčska 43, Košice
VERONIKA DOBRÁNSKA, 12 rokov, ZUŠ, Kováčska 43, Košice
DOMINIKA MIHÁLYIOVÁ, 14 rokov, ZUŠ Múvészeti Alapiskola, Fiľakovo
MICHAELA MOROSKOVÁ, 14 rokov, ZUŠ, Kováčska 43, Košice
ANETA VNENČÁKOVÁ, 14 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE:

MARCEL BLAŠKOVIČ, 13 rokov, ZUŠ, Hlavná 32, Šaľa
STELA VYŠNÁ, 12 rokov, SZUŠ BRIOSO, Žilina

MIMORIADNE CENY:

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

JARKO PAVLOVSKÝ, 10 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

VANESSA KRAJNÍKOVÁ, 9 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

MARTINA ADAMOVÁ, 10 rokov, ZUŠ, Štúrova 25, Humenné

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

KRISTÍNA PIVOVARNÍKOVÁ, 5 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

EMA IMRICHOVÁ, 10 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa

CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

VILIAM MURAJDA, 5 rokov, MŠ Ličartovce

CENA POROTY

BARBORA HRIVŇÁKOVÁ, 10 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa

DÚHA 2024/2025

XXIX. ročník

celoslovenská súťaž a výstava výtvarnej a literárnej tvorby detí

ODBORNÁ POROTA

LITERÁRNA TVORBA

PRESEDA POROTY

doc. PhDr. PETER KARPINSKÝ, PhD., SPIŠSKÁ NOVÁ VES

ČLENOVIA

Mgr. DÁVID DZIAK, PhD., PREŠOV

Mgr. NINA KOLLÁROVÁ, PhD., PREŠOV

SLOVO POROTY

LITERÁRNA TVORBA

Kto by nechcel vedieť, čo nás čaká v budúcnosti?

Niektorí veria, že budúcnosť predpovedal vo svojich knihách Nostradamus, iní zas navštevujú veštcov, prípadne sa snažia vyčítať to, čo ich čaká, z kávovej usadeniny, kariet alebo jednoducho z čiar na dlani. Netuším, aké presné sú takéto predpovede, pretože, podľa mňa, budúcnosť vždy zostáva zahalená závojom tajomstva. Porota v zložení Nina Kollárová, Dávid Dziak a Peter Karpinský však mohla aspoň na pár okamihov tento závoj poodhaliť a vďaka literárnym prácam zistiť, ako by mohla budúcnosť vyzeráť.

Tajomná budúcnosť – tak totiž znela jedna z prvých tém, ktorú organizátori súťaže Dúha 2025 ponúkli súťažiacim.

Prezradím vám, že niektoré vízie boli priam strašidelné – hrozí nám invázia robotov či mimozemšťanov, globálne znečistenie a život na Zemi bude pre ľudstvo veľmi ťažký. Tak to aspoň opisovali vo svojich prácach niektorí autori. Iní boli optimistickejší – v budúcnosti nebudeme musieť pracovať, pretože všetko za nás urobia stroje, dokonca sa nebudeme musieť ani učiť, lebo všetko budeme vedieť, a len tak budeme poletovať po uliciach v lietajúcich autách.

Do budúcnosti sme ako čitatelia mohli nazrieť cez klasické vedecko-fantastické príbehy, ktoré boli situované do obdobia vzdialeného tisíc i viac rokov. Mohli sme ju však navštíviť aj spolu s hlavnými postavami napríklad cez časový portál – a potom sa šťastne vrátiť späť do našej doby.

Téma budúcnosti ponúkala možnosť uvoľniť fantáziu a vymýšľať si – príbeh sa nemusel odohrávať až o niekoľko tisíc rokov, veď budúcnosť sa začína už zajtra. Napriek týmto neobmedzeným možnostiam sa mladí autori a autorky často nechali ovplyvniť rôznymi knihami a filmami a len varírovali známy dej. Z tohto dôvodu porotcovia pri čítaní a hodnotení súťažných prác najviac oceňovali originalitu, nápad, štylistické stvárnenie a neraz aj vtip.

Druhá téma, *Môj svet, môj domov*, predstavovala intímnu výpoveď o rodine, o najbližších, ktorých máme radi, ale aj o dedine, meste a krajine, v ktorej žijeme. Práve táto intímnosť a emocionálnosť spôsobila, že o domove viac písali básnici, kým budúcnosti sa venovali hlavne prozaici.

Aj pri hodnotení príbehov a básní, ktoré sa venovali téme domova, porota prihliadala najmä na nápaditosť a neošúchanosť vyjadrení. Téma totiž súťažiacich často zvädzala ku klišé a rôznym frázam, ktoré sa so slovom „domov“ bežne spájajú. Milšie nám boli osobné výpovede, v ktorých sa možno samotné slovo „domov“ ani nevyskytovalo – a predsa voňali domovom. Pri tejto téme sa v súťaži objavilo aj pomerne veľké množstvo úvahových textov. Boli zaujímavé a podnetné, radi sme si ich prečítali, no Dúha je literárnou súťažou – súťažou prózy a poézie – a úvaha je predsa len iný žáner.

Som rád – a verím, že hovorím aj za ostatných porotcov – že som sa opäť po roku mohol začítať do veľkého množstva (a veru ich bolo naozaj veľa) zaujímavých súťažných prác. Ďakujem za to organizátorom, mladým autorom a autorkám i pedagógom a rodičom, ktorí budúcich spisovateľov vedú k láske k písaniu, k láske k literatúre.

Za porotu

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.
spisovateľ
a riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

OCENENIA

LITERÁRNA TVORBA

II. KATEGÓRIA – POÉZIA

- 1. MIESTO:** ALEXANDRA PAŽINOVÁ, 9 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica
- 2. MIESTO:** SAMUEL GÁBOR, 8 rokov, ZŠ s MŠ Babín
- 3. MIESTO:** EMILY BAGÓOVÁ, 10 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica
- 3. MIESTO:** ALEXEJ MIŠČIČA, 8 rokov, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou

II. KATEGÓRIA – PRÓZA

- 1. MIESTO:** KATARÍNA ŽUFFOVÁ, 10 rokov, ZŠ s MŠ Nová Doba
- 2. MIESTO:** KARIN KAJANOVÁ, 8 rokov, ZŠ Vinosady
- 3. MIESTO:** MICHALA MADAJOVÁ, 9 rokov, SZŠ, Štiavnická cesta, Ružomberok
- 3. MIESTO:** MATIAS MIČÍK, 9 rokov, ZŠ s MŠ Bánov
- 3. MIESTO:** SOFIA VIKTÓRIA TYBOROVÁ, 9 rokov, ZŠ Vinosady

III. KATEGÓRIA – POÉZIA

- 1. MIESTO:** PETRA KOVALČÍKOVÁ, 11 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica
- 2. MIESTO:** AMÉLIA DAŇKOVÁ, 11 rokov, Spojená škola, Štúrova, Stará Ľubovňa
- 2. MIESTO:** ŠIMON KRAK, 11 rokov, ZŠ Jána Švermu, Humenné
- 3. MIESTO:** BIANKA REPKOVÁ, 13 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica

III. KATEGÓRIA – PRÓZA

- 1. MIESTO:** ALEXANDRA TANCOŠOVÁ, 13 rokov, ZŠ, Kúpeľná, Prešov
- 2. MIESTO:** NATÁLIA JALOVIČIAROVÁ, 13 rokov, Spojená škola, Dominika Tatarku, Poprad
- 2. MIESTO:** NOEMI MITRIKOVÁ, 15 rokov, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou
- 3. MIESTO:** EMA MARCINČÁKOVÁ, 15 rokov, ZŠ Jána Švermu, Humenné
- 3. MIESTO:** DÁVID PAĽO, 13 rokov, ZŠ Ľubotice

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – POÉZIA/PRÓZA

- 1. MIESTO:** MAXIM JOZEF PISARČÍK, 14 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia)
- 2. MIESTO:** BEÁTA MAJKUTOVÁ, 9 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia)
- 2. MIESTO:** REBEKA ŠÁLOVÁ, 16 rokov, ZUŠ Handlová (próza)
- 3. MIESTO:** SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia)
- 3. MIESTO:** DÁŠA HUDÁKOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia)
- 3. MIESTO:** RUBEN LUJAN, 10 rokov, SUZUŠ, Ružová dolina, Bratislava (próza)

MIMORIADNE CENY

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

LENKA STARINSKÁ, 15 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia a próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

IVAN KRIŠTA, 8 rokov, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou (próza)

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

DOMINIKA ŽATKULIAKOVÁ, 14 rokov, ZŠ s MŠ Jána Vojtaššáka, Zákamenné (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

SAMUEL BORČIN, 13 rokov, ZŠ Andreja Kmeťa, Levice (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

NINA ZUZANA ŽIVČÁKOVÁ, 10 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica (poézia)

CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

ERIKA VAŇOVÁ, 14 rokov, ZŠ s MŠ Jacovce (poézia)

CENA POROTY

ANNA ŠČUKOVÁ, 11 rokov, ZŠ Podsadek (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

JOHANA HOLOTŇÁKOVÁ, 13 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa (poézia)

MIMORIADNE CENY

A ČO ĎALEJ

možno to vyzerá ako šach-mat
všetko je čierno-biele
a kráľ stojí na popravisku

možno je už ozónová diera
spľasnutá bublina
a stromy v mestách sú
napojené na dýchacie prístroje

no možno je čas
zatvoriť optiky
zrealizovať jedno klišé

pozeráť do budúcnosti
orgánom určeným
na pumpovanie krvi

S CENCÚLMI V RUKAVICIACH

ponad spievajúce hrany
umýva slnko stromom ihličie
stopy po lyžiach
sú ako verše roztrhaných básní
ak si nedáš pozor
skončíš až po uši v metaforách
posledným oblúkom dávaš bodku za vetou

potom nasleduje sloha
a opakovanie refrénu

až kým sa ľad neroztopí

ZJEDLA SI OBED?

brožúrky pre vedúcu
ružencového bratstva
si úspešne nárokujú tvoj stôl
chrumky ma už
čakajú na botníku
na otázku z názvu
si prizvem advokáta

LENKA STARINSKÁ

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

GÉN NAVYŠE

Vraj sa stala chyba a preto jej niečo chýba. Nie, nie je postihnutá, ako tomu všetci hovoria. Má navyše niečo, čo my nemáme. A nám to občas chýba. Chýba nám to, že nevieme byť ako ona. Dobrá, usmiata, šťastná, pokojná a spokojná. Má navyše jeden gén. A preto je taká geniálna.

Keď sa narodila, prevrátila životy v celej našej rodine naruby. Neplakala ona, ale všetci naokolo. Bol som malý a nerozumel som tomu, prečo sú všetci smutní a plačú. Veľmi som žobral o fotky z nemocnice, kde ležala v inkubátore s otvoreným hrudníkom. Nechceli mi ich ukázať. Vraj to nie je nič pre moje oči. Dobiedzal som až natoľko, že mi ju ukázali. Vôbec som neodvracal zrak. A nemal som z toho žiadne nočné mory. Videl som malé dieťa napojené na hadičky, ktoré malo otvorený a prelepený hrudník, lebo malo operované srdiečko. Vtedy som vo svojej hlave urobil rozhodnutie. Detské, ale rozhodnutie. A drží ma to doteraz.

V našej triede je desať chlapcov. Väčšina chce byť vojakmi. Pýtam sa sám seba, prečo práve vojakmi. Vraj budú bojovať. Proti komu? Proti nepriateľom. A keď nebudú bojovať, tak budú brániť. Koho? Priateľov pred nepriateľmi. Nerozumiem im. Svet je čudný. Dnes sme priateľmi, ale zajtra sa pohádame a už sme nepriatelja. Myslím si, že keby si ľudia vedeli odpúšťať, nebolo by nepriateľov a nebolo by treba ani vojakov. A nevznikli by vojny.

Ja nechcem byť vojakom. Trčať v zákope a čakať na nepriateľa, alebo nepriateľ bude čakať na mňa. Ja chcem byť na opačnej strane. Už som sa rozhodol. Vtedy pri Noemi. Oni budú bojovať a ja ich chcem zachraňovať. Budem operovať ľudské srdcia. Možno detské, možno dospelácke. A možno oboje. Nevieť ešte. Nechcem zabíjať ako vojaci. Hnuší sa mi to. Možno to znie ako výhovorka, že niektorí nezabíjajú, len ochraňujú a bránia.

Chcem zachraňovať životy a meniť ľudské srdcia. Aby sme neboli postihnutí, ale geniálni. Ako tí, s génom navyše.

IVAN KRIŠTA

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

DIANKA

Písal sa 24. december 2022. Vianoce.

Pod stromčekom sme si so svojimi dvoma bratmi okrem iných darčiekov našli aj jeden špeciálny. Malinké papučky s ešte menším lístočkom, na ktorom stáli tri čarovné slová: „Budete mať sestričku.“ Neskutočne som sa potešila! Vždy som túžila po sestre. Bratia mali jeden druhého a mne chýbala správna babská partáčka. Aj keď kamošiek mám dosť, predsa len, sestra je sestra.

Mamka mi povedala, že môžem sestre vybrať meno. Bude sa volať Dianka.

Moja fantázia začala pracovať naplno. Už som si predstavovala, ako ju učím chodiť, ako ju obliekam do mojich obľúbených uletených kúskov a ako ju učím povedať moje meno: Dom – ča.

Všetko však bolo inak. Dianka sa narodila v piatom mesiaci, štyri mesiace pred termínom. Potom dostala zástavu srdca, pričom sa jej poškodil mozog. Spustil sa kolotoč vyšetrení i operácií...

Dnes má Dianka 1,5 roka. Je pripojená na kyslík, má hadičku do bruška, lebo ma poškodený prehĺtací reflex. Nerozpráva, nechodí. Ale milujem ju a neviem si už bez nej prestaviť život, ale ani budúcnosť. Je to zvláštne. Aj keď ma Dianka zrejme nikdy neuvidí, lebo máme podozrenie, že sa jej natrvalo poškodil aj zrak, myslím si, že ma vníma. Prezradí mi to jej úsmev a radostné mávanie rukami vždy, keď vojdem do izby.

Moja mamka vie, že Dianka by bez nej neprežila ani deň, preto s ňou trávi nepretržite 24 hodín. Na zamestnanie musela zabudnúť. Je vyučená aranžérka a jej nádherné diela skrášlili svadbu nejednej neveste na Orave. Teraz však „aranžuje“ život mojej malej sestričky. My ostatní sme si museli začať zvykať na život v skromnosti, nakoľko všetky úspory šli na liečbu Dianky.

Jedného dňa, keď som šla odprevadiť kamarátku do fitka, prihovoriť sa mi tréner a spýtal sa, ako sa nám darí. Poznal sa s mojím otcom a vedel o Dianke. Povedala som mu, že zháňame pre Dianku špeciálnu autosedačku na presun po vyšetreniach, ale je to veľmi ťažké a najmä finančne náročné. Vtom mi navrhol, že by mohli zorganizovať v našej obci charitatívnu športovú akciu, aby nám trochu pomohli. Hneď som sa rozbehla domov a oznámila to rodičom. Rodičia ponuku vďaka prijali.

Naša obec sa napokon stala dejiskom nezvyčajnej 24-hodinovej benefičnej akcie, kde účastníci podujatia prispievali do pomyselného kasy tým, že spaľovali kalórie na airbikoch. Jedna kalória mala hodnotu štyroch centov. A bolo to úžasné! Toľko dobrovoľníkov pokope som ešte nevidela. Padol aj

rekord. Spálili sme všetci spolu 56 500 kalórií za 24 hodín! Z vyzbieraných peňazí sa napokon mohlo pomôcť ešte jednej rodine s podobným osudom ako naša.

Som veľmi vďačná, že si ľudia dokážu všimnúť problémy druhých aj keď majú dosť tých svojich. Verím, že na svete je ešte veľa dobra a som šťastná, že v tom mojom je ho na rozdávanie.

DOMINIKA ŽATKULIAKOVÁ
CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

MÔJ SVET, MÔJ DOMOV

„Hej, Dima, už vieš čo napíšeš?“ kričal za ním Filip. „Jasné, že nevie, veď on nemá domov,“ dodal Juraj. Obidvaja sa na tom neskutočne zabávali.

Dimu tieto ich slová a posmešky hlboko zraňovali. Pod tlakom emócií a spomienok sa mu po tvári začalo kotúľať množstvo sĺz. Nedokázal ich zastaviť. Rozbehol sa rýchlo preč. Nechcel, aby ho niekto videl. Cítil neopísateľnú bolesť. Jeho srdce chcelo puknúť.

Bežal ako o život, až naraz v jednom momente mal pocit, že je naspäť. Naspäť doma na Ukrajine. V mysli sa mu začali vynárať obrazy ich náročného boja o holý život, panika, chaos, ktorá bola všade navôkol. Vracali sa mu tie strašné zvuky sirén, stíhačiek, ale aj bezmocné a zúfale volanie o pomoc, neutíchnajúci plač detí, starcov i dospelých, prehlušovaný výbuchmi bômb. To ešte viac umocňovalo jeho bolesť.

.....

Dvere sa zabuchli. Halinu to strašne prekvapilo. To nebol jej Dima. Vedela, že niečo nie je v poriadku. Dima sa takto nespráva. Ani si nepamätala, že by sa takéto niečo stalo. Vždy sa s ňou zvíťala objatím, jemným bozkom na líce so slovami: „Ahoj, moja milovaná babka. Aký si mala deň?“ Zostala teda v pomykove. Premýšľala, či pôjde za ním alebo počká. Dvere sa neotvárali. Halina nezniesla, keď sa jej vnúctik trápil. Jemne stisla kľučku dverí a pomaly otvárala dvere Dimovej izby.

Na posteli ležal uplakáný chlapec. Pri pohľade naňho si spomenula, ako ho prvýkrát držala v náručí, ako verila v jeho krásnu a šťastnú budúcnosť. Sadla si na kraj postele a jemne mu pohladila vlasy. Dima sa zdvihol a bez slov sa uložil starkej na kolená. Halina ho hladila a nežne mu z tváre utierala slzy. Keď sa obrátil tvárou k nej a jeho oči prenikali do jej srdca, začala mu spievať.

„...ty ma s láskou dvíhaš,
môj smútok túžiš vziať, môj hnev je preč.
Ako vták na krídlach vznášam sa
nad všetkým, čo bolí, hneď mám viac síl,
len ty mi vždy dáš viac síl.“

Dima sa posadil a silno objal svoju babku. Potreboval cítiť lásku. Vedel, že doma ju vždy dostane. Halina ho slovami, ale predovšetkým skutkami, neustále uistovovala, že jej láska k nemu je nekonečná. Postupne Dima naberal odvalu. Nakoniec sa babky opýtal: „Kde je môj domov?“

„Prečo sa pýtaš?“

„Dostali sme na úlohu napísať prácu na tému Môj svet, môj domov. A...“

„A...? Pokračuj, zlatko, počúvam ťa,“ nežne ho povzbudila babka Halina.

„No a.... A spolužiaci začali hovoriť, že ja nemám o čom písať, lebo je nemám domov. Náš dom bol zničený, už sú z neho len trosky. Nemáme sa kam vrátiť. Majú pravdu? Babi, povedz mi, prosím, kde je môj domov?“

„Tam, kde je tvoje srdce, miláčik. Domov nie je len miesto odkiaľ pochádzaš, ale aj to, kde nájdeš svetlo, keď sa zotmie. Je to miesto, kde sa cítiš bezpečne. Domov nemá adresu, žiadny názov ulice či popisné číslo. Vieš Dima, dom sa skladá zo stien a trámov, ale domov je vytvorený z lásky. Tvoríme si ho my sami. Nie všetci, ktorí majú dom, majú zároveň aj domov.“

„Babi, keď si rozprávala, spomenul som si na niečo.“

„Na čo si si spomenul?“

„Spomínam si, ako si mi čítala, že keď budete pokojní a budete mi dôverovať, budete silní. Zrazu zhaslo svetlo, začali húkať sirény a začali sa nálety. Vieš čo?...Cítil som strašný strach. No keď sme zišli do pivnice a boli sme tam všetci spolu, pochopil som, že v tom nie sme sami.“

„Nikdy nie sme sami. Boh je vždy s nami, za každých okolností.“

„Máš pravdu. Tak ako vtedy som si uvedomil, že tie slová majú pre mňa úplne iný význam, aj teraz som pochopil, že domov má pre mňa úplne iný význam. Keď sme dlhé týždne čakali na vlaky, strašne som chcel odísť. Vlastne som túžil po tom, aby sa ten vlak stal mojim domovom, aj keď len dočasným. Túžba žiť a byť s vami bola oveľa silnejšia, ako pocit straty z vecí, ktoré sme ešte mohli zachrániť. Nič z toho nemalo hodnotu. Čím viac o tom premýšľam, tým viac som si istý, že som našiel

svoj domov. Keď sa len vrátim do momentu, ako sme prešli hranice a tam na nás čakali naši priatelia. Ľudia, ktorých sme nikdy nevideli, nepoznali sme sa ani len z fotky, nás vrúcne so slzami v očiach vítali a objímali. Mali pre nás pripravené občerstvenie, deky, dočasné ubytovanie, všetko, čo sme v tej chvíli potrebovali. A dnes? Dnes sme tu aj vďaka nim. Postarali sa o nás ako o vlastných, máme strechu nad hlavou, máme čo jesť a piť, maminka má prácu, ja chodím do školy. Vždy stoja pri nás. Babi, toto je ten najkrajší domov. Slová, ktoré si v ten deň čítala, sa ukázali ako pravdivé. Boh nám dal silu a postaral sa o nás tak, ako sme si to nepredstavovali ani vo sne.“

Silno objal babku a dodal: „Som rád, že ťa mám... aj maminku, aj našich priateľov. Ďakujem, že si stále so mnou....Teraz viem, čo je odpoveďou na moju otázku. Domov je tam, kde je milujúca rodina a priatelia.“

SAMUEL BORČIN
CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

AKO MI JE DOMA...

I

RADOSŤ

vonía ako čokoláda v kaviarni
nová kniha z kníhkupectva
čerstvý melón zo záhrady
vianočné koláče mojej mamy
má veľa podôb

II

DOMA JE LÁSKA

ako veľké tornádo
vodná smršť
teplé more
vzdušný vír
v noci ma zohreje
cez deň ma napojí
po celý čas ma napíňa

NINA ZUZANA ŽIVČÁKOVÁ
CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

MÔJ SVET, MÔJ DOMOV

Môj svet je lúka v rannom šere,
kde vietor ticho stromy berie.
Je vôňa dažďa, spevavý tón,
čo v srdci znie mi ako zvon.

Môj domov tkvie v slnka zore,
v rodných poliach, v tichej hore.
V rieke, čo plynie, v nebi tmavom,
kde hviezdy žiaria snom a pravdou.

Je v úsmeve, čo s láskou hreje,
v hlase, čo dušu rozospieva.
V dlaniach, čo ma k sebe túlia,
v očiach, kde iskry domov splývajú.

Môj svet je príbeh, ktorý žijem,
môj domov tam, kde srdcom bijem.
V každom kroku, v každom dni,
tam, kde láska v srdci znie.

Môj svet je príbeh bez hraníc,
kde čas sa mení v tanec sviec.
Je vánok, čo ma ticho hladí,
je rieka, čo ma domov radí.

Môj domov žije v detských smiechoch,
v teple dlaní, v starých strechách.
V objatí jari, v zime bielej,
v lete, čo spieva piesne smelé.

Je v každom ráne, v každej chvíli,
kde srdcia verné spolu žili.
Tam, kde sa vraciam, kde ma čaká
náruč, čo láskou srdce láka.

Môj svet je viac než len pár slov,
môj domov večný živý kov.
Môj svet je dúha po letnom daždi,
nádej, čo v srdci ticho sa zračí.
Je šepot trávy, let vtáčích krídel,
iskra, čo v očiach nikdy nevymrie.

Môj domov dýcha spomienkou krásnou,
vo vetre vonia piesňou nevýslovnou.
Tam, kde sa vraciam, kde pokoj vládne,
kde srdce ticho šťastím zvädne.

Je v teple dlane, v objatí mamy,
v smiechu, čo znie mi detskými rány.
Môj svet a domov jedno sú slovo,
navždy sú vo mne, žijú mi v krokoch.

ERIKA VAŇOVÁ
CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

TAJOMNÁ BUDÚCNOSŤ, PEKNÁ BUDÚCNOSŤ

Volám sa Anička. Mám dvanásť rokov a bývam v Podsadku v rómskej osade. Nehanbím sa za to, kde žijem. Viem, že veľa ľudí ma iný názor na ľudí žijúcich v osadách a nehnevám sa na nich pre to. Často rozmýšľam, ako vlastne osady vznikli. Ako kedysi v nich ľudia žili. Neskôr som sa o tom viac dozvedala z rozprávania mojej pani učiteľky. Jedno viem iste, že určite každý obyvateľ osady, tak ako ja, má svoje predstavy o tom, ako by to bolo bývať niekde inde. Ja nad tým rozmýšľam často.

Keď sa s mamou a mojimi mladšími bratmi prechádzame za osadou, rozprávame sa o tom, kde by sme chceli možno raz bývať. Aj keď o tom snívame, vieme, že je to skoro nemožné, pretože nemáme peniaze na nový dom, alebo podnájom. Mojmým snom je, aby bola moja budúcnosť krásna, trochu tajomná, ale nie veľmi. Nemám veľmi rada prekvapenia, lebo zažila som už niekoľko prekvapení, no neboli pekné. Niekedy si predstavujem, že som už veľká, chodím už na vysokú školu a zároveň aj pracujem, tak, ako moja teta. Snívam o tom, že prídem domov, prezlečiem sa, najem sa a zoberiem svoju mamku niekam von do mesta na kávu. Moja mama je pre mňa super kamoškou, verím, že to tak aj ostane. Mojej mame chcem raz vynahradiť všetku tu starostlivosť o mňa a mojich bratov. Vychováva nás sama, pretože otec si založil novú rodinu.

Pamätám si, ako sme prežívali spoločne strach počas covidu, keď som ochorela ja aj moji bratia. Bolo to nepekné obdobie. Nikdy by som nechcela, aby sme ešte niečo také zažili. Vidím, že vo svete je veľa vojen, no verím, že toho sa moja rodina nikdy nedožije. Preto si radšej svoju budúcnosť

predstavujem, že bude podľa mojich predstáv. Chcem vyštudovať a potom si nájsť skvelú prácu. Veľmi by som chcela mať vlastný dom a mať mamku pri mne.

Viem, že budúcnosť je tajomná, ale určite raz dokážem, že aj dievča, ktoré vyrástlo v osade, môže byť jednou z tých, ktorí niečo dokázali a budem vzorom pre ostatných. Každý si tu svoju budúcnosť musí tvoriť sám. To, že len budem snívať, ako sa budem mať raz možno dobre, to nestačí. Treba pre to niečo robiť. Mamka mi vraví, že aj minulosť nás vie niečomu naučiť. Moja mamka viackrát uverila ockovi a vždy to dopadlo zle. Teraz viem, že ak ťa raz človek zradí, urobí to zas. Preto budúcnosť je v tom, aby sme nerobili vždy tie isté chyby. Aj ja som niekoľkokrát uverila kamarátkam, že som trochu divná. Vysmievali sa mi, keď som bola v škole aktívna, učila sa dobre. Neskôr som začala chodiť na LDO a vtedy som bola za úplne hlúpu. Keď spolužiačky videli, že sa mi darí, začali mi závidieť a prestali byť mojimi kamarátkami.

Moja pani učiteľka mi povedala, že svoju budúcnosť nepoznáme, ale vieme ju ovplyvniť svojou vytrvalosťou a túžbou dosiahnuť svoje ciele. Verím, že raz dosiahnem moje ciele, študovať na strednej škole, aby mohla byť na mňa moja mamka pyšná a verím, že naša tajomná budúcnosť odkryje aj naše spoločné sny – odísť raz z tejto osady.

**ANNA ŠČUKOVÁ
CENA POROTY**

TOTO JE MÔJ DOMOV

okolo mňa bývajú len rekvizity
ktoré sú veľmi krehké
mojimi očami vidím svet krajší
ako naozaj je
prírodu vnímam ako pestré farby na plátne
pole na ktorom pracujem vyzerá ako
spomienka na život
keď čítam knihy
výjavy z deja sú zrazu okolo mňa
divadelné kulisy
scény
repliky

toto je môj domov
domov kde môžem hrať a vytvárať emócie
domov kde idem tvoriť a písať
domov kde sa cítim dobre

KLAVÍR

šum preniká pomedzi klávesy
prechádza sa pomaly po každej
ako vietor po dedkovej streche

rozmyšľam či niekto býva vo vnútri a presne diktuje
aký zvuk sa má kedy vytvoriť
či existuje neviditeľný text ktorý sa vloží dnu
a podľa neho vznikajú melódie
neviem ako sa tvorí huba

šum prechádza pomedzi klávesy
pomocou ktorých hľadáme myšlienky
pomocou tónov sa vieme sústrediť
nájsť to čo nám dlho chýbalo

**JOHANA HOLOTŇÁKOVÁ
CENA LUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU**

II. KATEGÓRIA – POÉZIA

DOMA

február je ako
kvapky vody
zimné slzy
roztopené kocky ľadu
nebo je ako papier
plátno na ďalšiu maľbu
každý večer
keď svietia hviezdy
ako mamin prsteň zo zlata
vyzerám z okna dúhu
pripomína mi štrikované farby
čo prinesú nám jar

ALEXANDRA PAŽINOVÁ, 1. MIESTO

ČO MA ČAKÁ

Tik – tak, tik – tak.
Mám tajomné hodiny.
Tik – tak, tik – tak.
Čítam si tam noviny.

Viem vrátiť čas.
Pozrieť, čo bolo v škole.
Čo bude zas,
či splní sa mi pranie.

Ukazujú,
že ja budem pretekár.
Predstavujú,
všetky autá ako dar.

Formulu kúp!
Tá poletí ponad dom.
Isté je to,
že budúcnosť je tam v ňom.

Doma je to,
čo mi dajú moji blízki.
Čaká ma to,
kam si kúpim s nimi lístky.

SAMUEL GÁBOR, 2. MIESTO

**MÔJ DOMOV
(Z KALENDÁRA)**

I

Apríl

studené kaluže
sa zmenia na farebnú kresbu
lúka je ako rozsypané farbičky
z môjho peračníka
jabloň čaká
na svoje rozkvitnutie
kým jej slnko
namaľuje ústa
červeným rúžom
a náš dom sa rozvoní
maminým koláčom

II

August

robí sladké leto
toto je miesto na príhody
pri starej mame
leporelá rodiny
s chlebom
so slnečnicovými semienkami
zasieva ich
do nás

EMILY BAGÓOVÁ, 3. MIESTO

STRAŠIDLO

V mojom svete je veľa pekných vecí,
len pravopis ma trochu deší.
Radšej s kamarátmi futbal hrávam.
Pred písaním diktátu sa tak schovávam.

Jedného dňa presne o polnoci,
zašuchotalo v mojej izbe čosi.
Zľakol som sa veru veľmi,
keď tu niečo buchlo dvermi.

Skrýval som sa pod perinou,
ani očkom som nemihol.
V tom strachu mi napadlo,
či to nie je strašidlo.

Zbytočné boli obavy,
to buntošili nezbedné i a y.
Utekali do šireho sveta
z môjho školského zošita.

Že vraj robím chyby veľké,
dávali to už aj v telke.
Nechcú sa hanbiť za Alexa,
budú chodiť z mesta do mesta.
Keď mi pôjde pravopis,
vtedy môžu naspäť prísť.

Júúúj!

Nechcem sa báť nočného strašenia!
Od zajtra sa pustím s chuťou do učenia.

ALEXEJ MIŠČICHA, 3. Miesto

II. KATEGÓRIA – PRÓZA

AKO SME NAŠU OBÝVAČKU PREMENILI NA TELOCVIČŇU

Volám sa Katka a bývam v útulnom domčeku spolu s mojou rodinou v Zemianskej Dedine. Je nás sedem a spolu s nami tu žije aj osem zvieratiek. Pôjdem postupne: najstarší je starký Emanuel so starkou Annou, nasleduje ocko Janko, mamina Anička, sestra Viki, ja a brat Martinko. Zvieracie osadenstvo predstavuje mačka Spotty, kocúr Gigi, pes Roxy, kocúr Murko, prasa Jurko, prasa Ďurko, mačiatka Miško a Riško. V našom dome je vždy veselo, často k nám chodia návštevy, najmä z našej bohato rozvetvenej rodiny.

Jedného zimného dňa, podvečer, som spolu s maminou ukladala oblečenie do skriň a zrazu k nám pribehol Martin a začal z ničoho nič robiť kotrmelce. Skoro pritom spadol z postele a tak ho mamina poslala do obývačky. Tam si odsunul stolík, na zem si poukladal vankúše a pokračoval vo svojich pokusoch. Keď mamina videla ako sa zabára do vankúšov, pozbierala ich, zväčšila priestor a rozprestrela na zem karimatky. Zmena obývačky nás všetkých pritiahla a začali sme kotrmelcovať aj my. Po krátkom tréningu sme si určili aj pravidlá bodovania. Prvý išiel ocino. Dopredu to nebolo nič moc, získal šesť bodov, zato dozadu si polepšil o dva body. Mamina sa rozbehla a kotúl jej priniesol deväť bodov, škoda, že ten jeden bodík do maxima stratila tým, že vysoko vykopla jednu nohu. Dozadu to bolo za sedem bodov. Viki sa veľmi snažila, no ešte bude musieť trénovať obidva smery. Ja som od malička ohybná a mám rada všetky naťahovačky, šnúry a sklápačky. Moje kotúle sa páčili všetkým a

dostali najvyššie bodové ohodnotenie. Malý Martinko, keďže je ešte naozaj malý, sa skrútil raz-dva a skoro-skoro ohrozil moje prvenstvo.

Hoci sme na záver nemali stupne víťazov a ani medaily, poriadne sme sa nasmiali. Bola to perfektná zábava. Povedali sme si, že si to ešte určite zopakujeme. A zavoláme aj starkého so starkou do poroty.

KATARÍNA ŽUFFOVÁ, 1. MIESTO

TAJOMNÁ BUDÚCNOSŤ

V jednom malom mestečku, neďaleko veľkých panelákov, bývalo dievčatko menom Nelka. Bol prvý júlový deň, krásne slnečné ráno a Nelka mala narodeniny. Zobudila sa, vyskočila z postele a vybehla z izby. Na celý dom zakričala „mám narodeninyyyy“. Vbehla do spálne rodičov, ktorí sa samozrejme na ten výkrik zobudili a skákala na posteli od radosti. „Mohli by sme ísť prosím kúpiť darček?“ prosila rodičov. „Samozrejme Nelka, dnes budeme robiť to, čo si praješ ty,“ usmiali sa na ňu rodičia.

Keď boli v obchode, Nelka chodila a hľadala a hľadala. Nechcela ani bábiku, ani stavebnicu, ani žiadnu spoločenskú hru. Pekné šaty tiež neboli to, čo by si priala. Rodičia už boli trochu nervózni. A v tom ho zbadala. Svoj vysnívaný darček. Bol to teleskop. Už sa nevedela dočkať, ako bude pozorovať hviezdy. Bola zvedavá, ako budú vyzerat planéty a či vôbec nejaké uvidí. „A dovidím s ním až na mesiac?“ opýtala sa rodičov. Keď sa však večer doňho pozrela, žiadne hviezdy tam neboli. Bolo v ňom vidieť niečo zaujímavé, ale netušila čo to je. Napadlo jej, že má jednu knihu o ďalekohľadoch. Začala v nej listovať. Bolo ich tam strašne veľa. Veľké, malé, široké, úzke. Proste všetky druhy na svete, aké si len vedela predstaviť. Už si myslela, že tam ten svoj ale nenájde. Ale na poslednej strane našla presne taký, aký mala doma. Dočítala sa tam, že jej ďalekohľad je veľmi vzácny a veľmi špeciálny. Na svete sú iba štyri kusy a jeden z nich mala doma práve Nelka. Celé dni pozerala do ďalekohľadu a nevedela s tým prestať. Videla v ňom krásne mestá plné veselých ľudí, veľa detí, nádhernú prírodu, veľa stromov, kvetov, zvieratiek. Jedného dňa, ako si tak prezerala svoj výnimočný teleskop, našla na ňom malilinký kľúčik. No a teraz ostávalo ešte nájsť zámok, kam by záhadný kľúčik patril. Začala teleskop pozorne skúmať z každej strany. Chvíľu jej to trvalo, ale podarilo sa jej to. Strčila kľúčik do zámku, otočila raz a nič sa nedialo. Tak otočila druhý raz a ďalekohľad zaškrípala, niečo v ňom strašne nahlas buchlo a zrazu sa na ňom otvorili dvere ako do lietadla. Nelka ani chvíľku nezaváhala a ihneď doňho skočila. Zdalo sa jej, ako by bola v tobogane. Rútila sa smerom dole obrovskou rýchlosťou, zľava doprava, potom zase naopak, sprava doľava. Hlava sa jej točila a už aj ľutovala, že tam vliezla. Mala pocit, že to trvá veľmi dlho. Ale vedela, že každý tobogan má začiatok a má aj koniec. Zrazu dopadla na zem. Keď otvorila oči a pozrela sa okolo seba, všetko sa jej zdalo nejaké čudné. Spomenula si, že toto videla, keď sa pozerala doma do teleskopu. „Pekné miesto, ale kde to vlastne som?“ opýtala sa Nelka potichu. Skúsila sa prihovoriť staršej tete, čo išla okolo nej. Ale tá ju vôbec nepočula. Kývala jej, ale nič. Teta nereagovala. Nelke došlo, že ona ju vlastne nevidí a ani nepočuje. Prechádzala sa po meste a všetko sa jej zdalo také známe, ale iné. Všetky domy mali krásne farebné rozkvitnuté strechy. Pred každým domom bol jeden obrovský strom. A na každom rástlo niečo iné. Pri červenom dome bolo na strome plno čerešní, pri zelenom jabĺčka, pri fialovom slivky. Oranžový dom mal strom obsypaný mandarínkami. Tie mala Nelka najradšej. Chcela si jednu odtrhnúť, ale nedalo sa. Všade naokolo boli fontány so striekajúcou vodou a hrali sa v nich deti. Nelka sa chcela pridať k nim, ale tak, ako tá staršia teta, ani oni ju nevideli ani nepočuli. „Čo tu budem robiť, keď sa nemôžem s nikým hrať ani porozprávať a ani nič jesť?“ smutne si povedala Nelka. Prešla cez obrovský park, páčilo sa jej, že tam bolo veľa zvieratiek. Voľne si tam behali a lietali. Išla ďalej a zrazu uvidela kaviareň, ktorá sa podobala na takú, kam chodievala často s rodičmi. Oni na kávičku a ona na koláčik, alebo zmrzlinu. Vošla dnu. Sadla si k malému stolu. Pozrela sa vedľa a uvidela seba. Ale už bola veľká. A v tom jej to celé došlo. Ona je v budúcnosti. Veľká Nelka pozerala do počítača a ťukala po klávesnici. Malá Nelka ani nedýchala. Nechápala, čo vidí. Bola hrozne zvedavá. V tom jej napadlo, že ju predsa nikto nevidí. A sadla si hneď vedľa veľkej Nelky, aby videla, čo píše. Na stole mala dve knihy a na obidvoch bolo jej meno. „To nie je možnéééé,“ vykričala Nelka. „To je úžasné, veď ja budem spisovateľka,“ vykričala ešte hlasnejšie. Veľká Nelka práve písala novú rozprávku pre deti pod názvom MEGA TORTA. Nelka si spomenula, že presne o mega torte začala aj ona doma písať a prišlo jej smutno. Aj keď sa jej tento nový svet veľmi páčil, veľmi jej chýbali rodičia, rodina, kamaráti, škola. „Ale ako sa dostanem naspäť domov?“ pomyslela si. „Musím nájsť presne taký ďalekohľad, ako mám doma. Ale kde?“ Rýchlo vybehla z kaviarne a snažila sa nájsť obchod s ďalekohľadmi. „Možno budú mať presne taký, aký mám ja doma,“ dúfala Nelka. Chodila po meste až do večera a prešla všetky možné obchody. Ale taký ďalekohľad, aký mala doma, nenašla. Vrátila sa

smutná do kaviarne. Veľká Nelka si už balila počítač, obliekla sa a odišla. Malá Nelka sa rozhodla ísť s ňou. Bola zvedavá, kde vlastne bude v budúcnosti bývať. Vošli do toho krásneho oranžového domu, pred ktorým rástli tie mandarínky, vyšli hore schodmi a tam malá Nelka hneď zbadala svoj teleskop. Už vedela, čo má robiť. Strčila kľúčik do zámku, otočila prvý raz, druhý raz. Ďalekohľad zaškrípala, hlasno buchol a otvorili sa známe dvere. Hneď skočila dovnútra.

Zase to bola poriadna jazda obrovskou rýchlosťou sprava doľava a naopak, zľava doprava, ale za chvíľu bola vo svojej izbe. Hneď rýchlo bežala za rodičmi, aby im porozprávala všetko o jej ceste za tajomnou budúcnosťou.

KARIN KAJANOVÁ, 2. MIESTO

PRVÝ DEŇ V NOVEJ ŠKOLE

„Kikirikí!“ zakikiriká kohút.

Janka si pretrela oči. Bolo šesť hodín ráno. Vyšla z izby a nazrela do spálne rodičov. Ocino i mamina ešte spali. Vhupla naspäť do postele a zavrata oči. Zrazu začula divný zvuk. Myslela si, že to je prievan. Zvuk sa rýchlo približoval. Zakryla si oči a čakala to najhoršie.

„Hav!“ Janka otvorila jedno oko a za ním pootvorila druhé. Z hrozného zvuku sa vykľul Maxo – ich psík. Vyzeral vystrašene, akoby mal nočnú moru. Za chvíľu už raňajkovali.

Janku trýznili myšlienky na novú školu. Bála sa. Bola síce už siedmačka, no mala strach z nových kamarátov.

„Tak poďme!“ zahlásil ocko. Janka si zbalila tašku a šli. Škola začínala 7:30. Ocko prichystal aj Maxa. Včera mu kúpil nový čierny obojek. Aj Maxo bol celý čierny, len jedno uško mal biele. Keď ocko zaparkoval pred školou, Janke prebehli po chrbte zimomriavky. Zobrala tašku, hlasno preglgla a vystúpila z auta. Pomaly sa vliekla smerom k škole. Maxo na ňu smutne zabrechal. Janka ockovi aj Maxovi zamávala a vošla do budovy.

Škola to bola obrovská. Zrazu na ňu pozeralo veľa zvedavých očí. K Janke zrazu kráčala zrejme pani učiteľka.

„D-d-d –dobrý deň!“ kotala Janka. Učiteľka ju odzdravila a prezradila jej, že sa volá Majka Zetková a že je triednou siedmakov. To bola náhoda, to bola práve jej trieda. Učiteľka ju predstavila.

„Deti, minulý rok som vám spomínala, že príde nová žiačka.“ Potom sa deti predstavili Janke.

Učiteľka bola Janke sympatická, lebo aj keď sa zrejme snažila učesať, moc jej to nevyšlo. Jej vlasy stále vyzerali ako vtáčie hniezdo. V triede mali aj korytnačku Boriska. Boris mal aj malú kamošku Tuti. Janka sa nesmelo usmiala. Zvieratká má veľmi rada, vyzerať to, že sa jej tu bude páčiť.

Sadla si na voľné miesto vedľa Loty. Prvá hodina bola slovenčina a hneď písali aj diktát. Hodina ubehla rýchlo a nastala prestávka. Janke zmizol úsmev z tváre. Zistila, že doma zabudla desiatu. Loty ju ihneď ponúkla jabĺčkom.

Zvyšné hodiny ubehli ako nič. Zrazu len bola pred školou. Tam na ňu čakal ocko. Janka zakývala novým kamarátom a s úsmevom pribehla k ockovi.

„Ako bolo v škole?“ opýtal sa ocko.

„Super, ale s tebou je mi najlepšie!“ povedala Janka a žmurkla na ocka.

MICHALA MADAJOVÁ, 3. MIESTO

ROZPRÁVKOVÉ SLOVENSKO

Kedysi dávno, v krajine plnej hôr, riek a malebných dedín, bolo miesto, kde sa hrdinovia stretávali s kúzľami. Tento čarovný kraj sa volal Slovensko. A na Slovensku bolo množstvo hradov a zámkov, každý s vlastným príbehom. Tieto hrady a zámky neboli len obyčajné stavby, ale ukrývali v sebe tajomstvá, kúzla a dobrodružstvá.

Volám sa Matí a tu začína môj rozprávkový prázdninový príbeh. V jedno krásne slnečné sobotné popoludnie som sa s rodičmi vydal na dobrodružnú cestu na Nitriansky hrad. Týčil sa na kopci nad mestom Nitra. Bol som veľmi zvedavý a nemohol som sa dočkať, kedy spoznám jeho čarovné miesta. Maminka mi cestou rozprávala, že každý hrad je ako kniha, ktorá v sebe ukrýva tajomstvá a kúzla. A mala pravdu. To som si uvedomil hneď, ako sme tam prišli. Z toho miesta vyžaroval neskutočný pokoj. Sprievodca nám povedal, že tento hrad bol veľmi dôležitý už v dávnych dobách, pretože tu sídlili prvé slovenské kniežatá. „Tu sa začala história nášho národa,“ prízvukoval. „A keď sa pozriete na hradnú vežu, uvidíte miesto, kde možno sedávali králi, ktorí rozhodovali o osudoch krajiny.“ Pozrel som sa tým smerom a cítil som, že tento hrad má v sebe niečo veľmi silné. Po prehliadke sme navštívili hradnú

vežu, o ktorej nám rozprával sprievodca. Nachádzala sa tam rozprávková kaviareň s nádherným výhľadom na celú Nitru. V ten večer sa mi zaspávalo dobre. Tešil som sa na nedeľné ráno, keď sa vydáme za ďalším dobrodružstvom.

Druhým hradom, ktorý sme navštívili, bol Trenčiansky hrad. Týčil sa na vysokej skale nad mestom Trenčín. Sprievodca nám povedal: „Tento hrad je starý ako samotné Slovensko. A jeho história je plná dobrodružstiev a odvážnych bojovníkov. Legendy hovoria, že na hradnom múre je vyrytý nápis, ktorý hovorí o vojenskom víťazstve, ktoré sa stalo ešte v čase Rimanov.“ Postavil som sa k múru a predstavil si, ako tu kedysi bojovali odvážni vojaci, a ako sa hrad stal silnou pevnosťou, ktorá chránila krajinu. Sprievodca dodal: „A na tomto hrade žil aj kráľ, ktorý mal v rukách moc nad celým krajom.“ Ja som mu to všetko uveril.

Na tretí deň sme sa vybrali s rodičmi a sestrou, ktorá sa k nám konečne pridala, spoznávať čaro Bojnického zámku. Patrí k najstarším a najvýznamnejším pamiatkam na Slovensku. Bol známy svojou rozprávkovou krásou. Zámok bol obklopený parkom a jazierkom, ktoré sa lesklo ako zrkadlo. Maminka povedala: „Tento zámok je ako z rozprávky.“ Prechádzali sme sa po nádvorí a ja som si opäť predstavoval, aké to bolo žiť tu pred stovkami rokov. „Niektorí ľudia veria, že tento zámok je aj domovom duchov,“ dodal tatinko s úsmevom. „Ale neboj sa, oni sú tu na ochranu zámku, nie na škodu.“ „Poď, ideme pozrieť hrobku grófa Pálfiho. Tá je známa tým, že z nej vytekala záhadná tekutina. Vraj gróf v hrobke plače,“ povedala sestra. Ani som nedýchal, keď sme sa k hrobke blížili. Bolo to také záhadné a zároveň čarovné. Keď sa zotmel, vrátili sme sa na nočnú prehliadku zámku. Bol som nadšený. Cítil som sa ako v rozprávke. Hrad bol nádherne vysvietený a všetko naokolo bolo také tajomné. Cez krásne osvetlenú záhradu sme sa presunuli do prírodnej travertínovej jaskyne, ktorá je súčasťou zámku. Nachádzajú sa v nej dve jazierka. Mali nádhernú zelenú farbu. K zámku patrí aj zámocký park. Rastie v ňom veľa rôznych stromov. Mňa pred odchodom ešte zaujala sedemstoročná lipa. Je to pravdepodobne najväčší a najstarší strom na Slovensku. Ako sme kráčali po ceste k autu, ešte som sa párkrát otočil a zadíval som sa na zámok.

Keď sme sa vrátili domov, mal som pocit, že za tie tri dni som prežil niečo úžasné. Vedel som, že tieto hrady a zámky nie sú len staré kamenné stavby. Každý z nich ukrýva príbehy z minulosti, ktoré čakajú na to, aby boli objavené. Rozhodol som sa, že budem skúmať ďalšie miesta a objavovať, čo všetko Slovensko ukrýva. Hrady a zámky totiž nie sú len kúsky kamenia, ale poklady našich dejín, ktoré treba chrániť.

MATIAS MIČÍK, 3. Miesto

MÔJ SVET, MÔJ DOMOV

Hurá! Sú jarné prázdniny! Veľmi sa teším! S tatinom a bratom Viliamom ideme na lyžovačku do Veľkej Fatry. Budeme bývať v hoteli, kde sa o nás vo všetkom postarajú a nebudem musieť nič robiť. Ani úlohy do školy, ani pomáhať s domácimi prácami.

Prišli sme do hotela. Bez maminy, lebo ona musela ísť na kurz z práce. Prišli sme neskoro večer, preto sme išli rovno spať. Ráno ma tatino budil na raňajky. Podľa mňa to bolo veľmi skoro. Chcela som si ešte pospať, ale nemohla som. Doma nikomu nevádi, keď prídem na raňajky neskoro. Ale v hoteli, keď prídem neskoro, tak bude všetko vyjednené a nebudem si môcť už nič dať.

Boli sme ubytovaní na budove B, tak sme museli peši prejsť do budovy A, kde bola jedáleň. Bol tam obrovský výber jedál. Napríklad praženica, krupica, vajíčko, šalát, ... Dala som si krupicu. Pomyslela som si: Mamina robí lepšiu krupicu ako tu! Po raňajkách tatino kúpil lístky na vleč, aby sme sa mohli ísť lyžovať. Obliekli sme sa do lyžiarskeho oblečenia. Pod svahom bola obrovská rada. Musela som čakať, kým rada prejde. Keby sme mali doma sneh, tak nemusím čakať v žiadnej rade a môžeme sa sánkovať a lyžovať zadarmo.

Ja viem dobre lyžovať, tak som skúsila ťažšiu trasu. Zobrala som si so sebou svoju kamarátku. Ja som išla pekne a ona trikrát narazila do stromu, pretože trasa viedla cez lesík. Keď som zišla dole, pán vlečár povedal, že ten lesík je pre deti od 13 rokov. Škoda! Keby máme my doma taký lesík, tak tam môžeme ísť kedy chceme. Keď sa pán vlečár nepozeral, aj tak som lyžovala cez lesík.

Po lyžovaní sme išli dovnútra. Prezliekli sme sa a šli na obed. Na obede bolo zase veľa jedla. Dala som si brokolicovú polievku. Hmm. Podľa mňa tam dali málo soli! Maminina polievka je oveľa lepšia. Ako druhé jedlo som si dala bryndzové halušky. Boli výborné! Aj keď moja mamina robí lepšie halušky. Dokonca tam bol aj dezert. Ako dezert som si dala bublaninu. Fúj! Nechutila mi! Som zvyknutá na mamkinu bublaninu! Tá je oveľa lepšia!

Po obede sme išli na izbu. Číslo izby máme 501/502. Keď si chcem otvoriť izbu, priložím kartu o dvere a izba sa mi otvorí. Škoda, že aj doma nemáme taký systém! Ale aj tak je náš dom najlepší. Izbu

sme mali peknú, biely paplón a biely vankúš, ale v mojej izbe sa cítim oveľa lepšie a aj je podľa mňa krajšia.

Poobede sme boli opäť na svahu. Našla som si novú kamarátku. Lyžovali sme sa spolu. Stretla som tú kamarátku, ktorá narazila trikrát do stromu, ale neudrela sa silno. Zoznámila som ju s mojou novou kamarátkou. Doma mám tiež kamarátov a sú oveľa lepší. Títo sa so mnou aj pohádali. Po lyžovaní sme išli na večeru. Na večeru som si dala zapekaný karfiol. Bol výborný! Ale stále si myslím, že mamina robí tie najlepšie jedlá na svete!

Zvyšok večera sme trávili v salóniku. Bol tam stolný futbal a televízor. U nás v obývačke je oveľa, oveľa lepšie. Dalo sa tam hrať aj playstation. Bolo to super! Objednali sme si ho na hodinku. A potom sme si už išli ľahnúť.

Na druhý deň ma zasa tatino budil na raňajky. Vybrala som si párky. Boli rozvarené. Moji rodičia robia určite lepšie párky. Po raňajkách sme išli do spoločenskej miestnosti. Strieľalo sa tam s hračkárskymi pištoľami. Ja som tam išla len kvôli môjmu mladšiemu bratovi. Boli tam obyčajné pištole.

Mali sme hrať zápas - deti proti dospelákovi. S tými pištoľami sa poriadne nedalo ani strieľať. My s bratom máme doma veľa pištoľí, ktoré dobre strieľajú. Občas sa s Viliamom hrám na prestrelku. Musíme si streliť do nohy. Mamina z toho nemá veľkú radosť. Vraví, že máme všetky náboje pozbierať, odložiť pištole a hrať sa inak.

Potom, keď sme odišli zo spoločenskej miestnosti, chceli sme sa lyžovať. Ale zistili sme, že z bezpečnostných dôvodov je vlek vypnutý a nepôjde. Tak sme sa prezliekli a išli sme sa sánkovať. Bola veľmi hustá hmla a ochladilo sa. Pred hotelom bol kopec a ťažko sa na ňom sánkovalo. Spomenula som si, že u nás doma máme dobrý kopec na sánkovanie. Keby že u nás je sneh, tak si tam určite lepšie posánkujem. Ale tento strmý kopec! Pche! Ja by som si zaslúžila lepší kopec!

Po sánkovačke sme išli na obed. Mala som rybu so zemiakovou kašou. Ryba mi chutila, ale zemiaková kaša nebola chutná. Mamina robí oveľa lepšiu. Po obede sa zlepšilo počasie, ale stále nezapli vlek. Škoda! Lyžovali sme tak, že tatino zbral moje aj jeho lyže. V obutých lyžiarkach sme si vyšľapali hore a zlyžovali sme dolu svahom. Bolo to veľmi namáhavé. Po chvíli som už nevládala. Fúha! Zvládla som to desaťkrát.

Večer pred spaním som si spomenula na náš domček, akú mám peknú izbu, aké hračky v nej mám a že ju mám rada. A potom som si uvedomila, že zajtra ideme domov. Potešila som sa a išla som spať.

Ráno sme sa rozlúčili a išli sme domov. Bola to dlhá cesta. Keď sme prišli domov, zvitla som sa s maminou, lebo už bola doma a potom som išla do svojej izby. Ľahla som si na posteľ a bola som rada, že som konečne doma. Už môžem spať v mojej krásnej postieľke a nie v takej, ako je na hoteli. Moju izbu nevymením ani za ten najlepší hotel na svete. Môj domov je pre mňa celý môj svet!

SOFIA VIKTÓRIA TYBOROVÁ, 3. Miesto

III. KATEGÓRIA – POÉZIA

U NÁS DOMA

radosť
chutí ako mamkin koláč
práve vybratý z rúry
v nedeľu

má sladkú chuť

jablká z neho
sa nám kotúľajú
do srdiečok

PETRA KOVALČÍKOVÁ, 1. MIESTO

HRUŠKA

Po záhrade vietor píska,
našej hruške srdce stíska.
Vraj by rada pokoj mať,
nie stále sa kolísať.

Vzbúrili sa konáre
a vietor mal už na mále.
Však nemôže si dovoľovať
v našej krásnej záhrade.

Nech si píska po poli,
keď mu je spev po vôli.
Nech ševelia listy briez,
do tanca ich vyzvi hneď!

A vietor veru poslúchol...

Sveták z neho veľký sa stal,
strážnam, lúkam dvorí rád.
Keď však bránku domov otvorí,
skrotne, pokoj ho vždy pokorí.

ŠIMON KRAK, 2. MIESTO

IZBA V MOJOM SVETE

Nádych....
Vôňa ukrytá
v záhybe mojej izby.
Teplá deka si ma pritúli
a odoženie chladné ráno.
Sny ležia v knihe
vedľa štvorlístka,
pomaly rozprávajú príbehy,
unášajú ma do diaľky,
ktorú nepoznám.
No vždy ma bezpečne
vrátia späť.
Výdych...

AMÉLIA DAŇKOVÁ, 2. MIESTO

BUDÚCNOSŤ

I

Smútok

vyzerá ako prázdna miestnosť
bez okna
kde som iba ja
kde všetko pochopím
kde sa uzavieram
kým si neuvedomím
že takto
nemôžem zostať
večne

II

Krídla

dávaš mi krídla
tvoja tvár je mäkká ako sloboda
keď sa na mňa usmeje
ako keby som našla nový spôsob žiť
od jej nadýchaných líc
sa odrážajú farebné lúče
ťažko si predstaviť
pohnúť sa bez nej
ďalej

BIANKA REPKOVÁ, 3. MIESTO

III. KATEGÓRIA – PRÓZA

TAJOMNÁ BUDÚCNOSŤ

„Pozri! Som superhrdinka!“ vykrikla Zoja ako jediné varovanie predtým, než zoskočila z gauča s krivou maskou z papiera na tvári a v gumených rukaviciach, ktorej jej boli až smiešne veľké.

Marienka sa rýchlo zvrtila na mieste a vyskočila s vystretými rukami. Chytila ju tesne pred dopadom na dlážku.

Zoja sa z Marienky so smiechom postavila a napravila si ručne vyrobenú masku. „Videla si to, Lienka? Že to bolo super?“ vykrikovala a začala od radosti skákať na mieste. „Ja som naozaj letela! Som superhrdinka. Ale zatiaľ to budem pre istotu držať v tajnosti.“

Marienka ju neprerušila, stále ležala na zemi a snažila sa chytiť stratený dych. Dievčatko si to nevšímalo, bolo veľmi zaujaté svojimi novoobjavenými „schopnosťami.“

„Dobre, dobre, ty superhrdinka, už ti verím. Len, prosím ťa, už nikdy neskúšaj svoje schopnosti,“ zopla ruky v prosbe a veľkými očami pozerala na začudovanú Zoju.

„A to prečo, Lienka?“

Zoja ju už od malička volala Lienka. Marienke to vôbec nevadilo, dokonca sa jej páčilo, že pre ňu má niekto osobitú prezývku. Nikto jej nikdy žiadnu nedal.

„Lebo si ešte mladá a tvoje schopnosti sú tiež mladé, ešte ti to nemusí vyjsť vždy a môže sa ti niečo stať. A kým by si sa liečila, kto by nás chránil od tých všetkých zloduchov?“

„Aha, jasné! Máš pravdu, Lienka,“ zelené oči jej zaiskrili, „ty si taká múdra. Menujem ťa mojou pravou rukou. Ľudia nás budú volať nezastaviteľné duo. Musíme si ušiť kostýmy, ale to zariadiš ty, lebo mne to veľmi nejde, cez moju masku takmer vôbec nevidím. A potom budeme...“ a zase spustila spŕšku slov a krásnych fantázií.

Marienka začala premýšľať, aké musí byť všetko jasné a pekné v jej zelených očiach. Nechcela jej to kaziť.

„Neboj, to vyriešime potom, zatiaľ si choď pospať, ty superhrdinka. Potrebuješ nabrat' sily na boj proti zločincom, nikdy nevieš, kedy prídu,“ povedala, keď pozrela na hodiny.

„Ale mne sa nechce, potrebujem byť v strehu neustále,“ podoprela si ruky vbok.

„Tvoji rodičia onedlho prídu. Vieš, ako sa budú hnevať, keď zistia, že ešte nespíš?“

„A čo? To je moja starosť, ja si to vyriešim. Viem bojovať proti zlu,“ otočila sa na päte.

„Tvoji rodičia nie sú zločinci, chcú iba, aby si mala energiu na zajtra.“

„Dnes je spln a počas splnu sa plnia želania. Povedala mi to kamarátka. Raz mesiacu pošepkala, že chce psíka a na narodeniny dostala šteniatko.“

„Zojka, nemôžeš ísť sama večer vonku. Ešte sa stratíš.“

„Tak poď so mnou,“ obula si topánky.

„Nepozeraj tak. Myslela si si, že sa nikdy nenaučím viazať šnúrky? Celé doobedie som v škôlke strávila učením.“

„Tvrdohlavá malá superhrdinka,“ zašepkala Marienka pre seba a podala jej ruku.

Uprostred záhrady sa Zojka zastavila.

„Čo sa deje? Myslela som, že chceš povedať mesiacu, čo si želaš.“

„Moja kamarátka ležala v tráve. Ak to neurobíme, možno sa mi moje pranie nesplní.“

„Aha, tak dobre.“

„Vieš, začínam rozmýšľať, či si naozaj taká múdra. Možno ešte prehodnotím, že budeš moja pravá ruka,“ povedala zákerne a začala sa smiať.

Keď obidve ležali v tráve, Zojina malá rúčka zrazu chytila tú jej. Marienka nebola na niečo také pripravená. Zrazu si spomenula, ako s ňou kedysi vlastná sestra ležala v tráve a počítali spolu hviezdy. Bola to jedná vec, ktorá ju dokázala uspať. Ale postupne sa navzájom od seba vzdŕaľovali. Každá mala iné povinnosti. Marienka začala brigádovať ako opatrovatelka a jej sestra začala chodiť do školy. Potrebovala sa učiť. Nebol čas sa len tak rozprávať.

„Vieš, čo by som si želala najviac na svete?“ spýtala sa Zoja piskľavým hláskom.

„Byť superhrdinka?“

„To si želať nemusím,“ povedala sebavedomo a odfrkla si, „ale je tu niečo iné, čo by som chcela, Lienka.“

„Čo také?“ začala byť naozaj zvedavá.

Malé stvorenie zatvorilo oči a potichu zašepkalo: „Chcem, aby Marienka bola moja naozajstná sestra.“

„Nevidím síce do budúcnosti, ale viem, že to je nemožné.“

„Ale superhrdinovia robia nemožné možným,“ zubato sa na Marienku usmiala a začala vstávať z chladnej trávy, „no tak, o chvíľu prídu mraky, rýchlo povedz aj ty svoje želanie.“
V duchu si zažalala to isté.

ALEXANDRA TANCOŠOVÁ, 1. MIESTO

KRÚŽOK BIFLOŠOV

Dnes poobede opäť strávim dve hodiny na filozofickom krúžku. Podľa môjho staršieho brata Tima tam chodia iba divné individua a biffoši, ale ja si to nemyslím. Ja totiž určite nie som ani jedno z toho. Teda... snáď. Chodím tam celkom rada, no dnes, keď vonku tak krásne hreje slnko a veje jemný vánok, sa mi vôbec nechce stráviť taký dlhý čas písaním úvahy. Moji spolužiaci vybiehali zo školy v krátkych tričkách, no ja som musela trčať v škole s teplotou porovnateľnou s tou v saune. Vzdychna som si a otočila som sa smerom do učebne, kde sa „filozofák“ koná. Popravde, bolo tam teplo ako v pekle. Do tejto triedy sa poobede o jednej pravidelne oprie do okien slnko. To príjemné vyhrievanie sa v slnečných lúčoch v zime je ale neporovnateľné s tou páľavou v júni a v máji. Žiaci, ktorí už sedeli v laviciach, sa ovievali všetkým, čo im prišlo pod ruku. Zošitmi, papiermi, rukami, vejarmi a... toaletným papierom?! Timo mal možno pravdu. Niektorí sú tu fakt čudní. Sadla som si do lavice a čakala na príchod dozoru. Ktovie, kto si vezme krúžok na starosť dnes? Nemali sme stáleho učiteľa. Striedali sa a pre nás tak bolo stále prekvapením, kto sa ocitne vo dverách. Raz to bol hyperaktívny telocvikár, inokedy hysterická dejepisárka. Stalo sa ale neraz, že za katedrou nesedel nik. V také dni sme sa museli rozpustiť a čakať do nasledujúceho utorka. Dúfala som, že tento deň nebudem musieť zaradiť ku spomínanému typu. Začula som rýchle kroky smerujúce k prahu dverí. Ktosi mykol kľučkou smerom k sebe.

„Musíte tlačiť!“ zvolal Sebastián. V našej škole ho všetci poznali pod menom Vrtichvosť a dala by som ruku do ohňa za to, že pár z mojich spolužiakov nemá ani tušenia, že sa v skutočnosti volá úplne ináč. Svojho času býval dosť otravný a liezol na nervy každému, koho stretol. Nedávno však zmenil zameranie, tentokrát na učiteľov. Všetkým nám odľahlo, ale občas mi je niektorých učiteľov aj trochu ľúto. Pár z nich sa predsa dá zniest. A niektorí sú dokonca milí. Verili by ste tomu?

Ten ktosi za dverami prišiel na mechanizmus dverí. Ale to trvalo, pomyslela som si a uškrnula som sa. Do triedy vošla naša slovenčinárka.

„A už teraz všetci vieme, že tie úvahy budú musieť byť tip-top,“ zahundralo si neznáme dievča za mojím chrbtom. Mala pravdu. Naša učiteľka slovenčiny bola povestná svojou neľútostnou kritikou voči štylistike či pravopisu.

„Vašou dnešnou témou je...“ na tabuľu naškriabala pár slov. „... Môj svet, môj domov. Vyberte si papiere, začnite a snažte sa, prosím.“ Sadla si na stoličku za katedru a z tašky vytiahla písomky starších žiakov. Dnešnú hodinu teda strávi opravovaním, škrtním, vzdychaním a krútením hlavou. Zo zošita som si vyškľbila papier a pustila som sa do úvodu. Zatiaľ nikdy neviem. Pozrela som sa do okna, späť na papier a znova do okna. Spustila som hlavu a zadívala sa na riadky zívajúce prázdnotou. Pokrčila som plecami a začala som písať. *Kde bolo, tam bolo...*

„Takto sa úvaha predsa nemôže začínať,“ pošeptal mi otravne úlisný hlások v mojej hlave. Vetu som teda škrtna. Skúsila som to opäť. *Za siedmimi horami, za siedmimi dolami...*

„Táto je ešte horšia ako tá predtým,“ pohoršoval sa hlások. Začiatok som zas vymazala. *Kedysi dávno v ďalekej krajine...* Tentoraz som úvod škrtna aj bez pomoci. Pohľad mi zasa padol do okna. Hryzúc ceruzku som hľadala tie správne počiatkové slová. Aké je otravné to spievanie vtákov! Alebo... vlastne ani nie. Je to krásne. A ako príjemne mi svieti slnko do tváre a fúka svieži vetrik. A to teplo je také otupujúce. Oprela som si hlavu o ruku a úvahu som nechala úvahou. Ani som nevedela, ako mi padli viečka a zaspala som. Bol to veľmi zvláštny pocit. Chvíľu som sa vznášala v čierno-čiernej tme. Nevidela som nič. Vôbec nič. Tak som zavrela oči. Netuším, prečo mi to napadlo ako jediné riešenie. Mohla som si predsa posvietiť baterkou v telefóne. Keď som ich otvorila, sedela som späť vo vyhriatej učebni. Prebrala som sa. Obzrela som sa okolo seba. Všetci spali. Každý a jeden žiak spal v rovnakej polohe. Ruky mali preložené na lavici a hlavu otočenú k ich lavici, k dverám. Dokonca aj učiteľka driemala. Pod hlavou mala písomku s mojím menom a svietila na nej veľká červená jednotka. Zvláštne. Ešte nikdy som jednotku zo slovenčiny nedostala. A navyše ani neopravovala testy našej triede. Pomaly som sa odklonila od svojho papiera a zdvihla pohľad k dverám. Boli odchytené. Krôčik po krôčiku som sa k nim vybrala. Stísla som kľučku a pozrela sa von. Nebola som v škole. Bola som v akomsi veľmi chaotickom a neusporiadanom dome. Rozhliadla som sa okolo. Všade boli obrazy, knihy, mačky, vytrhnuté noty či kusy látok. Steny boli jasnožlté. Hoci všade bol neporiadok, cítila som sa komfortne a útulne. Opatrne som vykročila klopkajúc topánkami o drevenú dlažbu.

„Ale veď moje tenisky neklopkajú...“ povedala som si sama pre seba a pozrela som sa smerom k

svojim chodidlám. Ostala som v nemom úžase. Nemala som obuté tenisky. Mala som nádherné čierne balerinky na nízkom podpätku. Prikročila som k najbližšiemu zrkadlu. Spadla mi sánka. Mala som oblečené tie najkrajšie šaty, aké som kedy videla. Čierne, so sukňou po kolená a nenápadnými detailmi. Moje modré oči pri nich doslova žiarili. V zrkadle som zazrela odraz zdanlivo veľmi starých dverí. Otočila som sa. Skutočne tam boli. Na vejárach boli vyrezané ornamenty, pár z nich som ešte nikdy nevidela. Jemne som prstami prešla po ryhách. Dvere sa pootvorili. Potiahla som kľučku a vošla dnu. Predtým som si myslela, že už nemôžem byť viac v šoku, ale mýlila som sa. Stála som v mojich očiach najväčšej a najnádhernejšej knižnici na svete. Bola to miestnosť kruhového tvaru, okolo jej obvodu stáli police možno aj päťnásobne vyššie ako ja. Od vrchu až po spodok boli zaplnené knihami od výmyslu sveta. V strede bolo kreslo so stolíkom a útulnou lampičkou. V knižnici bolo prítmie a celkom chladno. Vyzerala staromódne, ale zároveň veľmi vkusne. Prešla som okolo políc, vybrala si knižku a sadla si do prekvapivo mäkkého kresla. sotva som ju otvorila, keď sa za mnou ozvalo zavŕzganie dverí. Strhla som sa. Dvere sa samy od seba kývali, s'aby ma volali k sebe. Položila som knižku na stolík, aby som sa k nej mohla vrátiť, no ona vletela späť na svoje miesto. Pokúsila som sa vyskočiť, ale nepodarilo sa mi ju chytiť. Vyšla som z miestnosti von. Na mieste, kde prednedávnom bolo zrkadlo, boli ďalšie dvere. Tieto boli biele a obité. Bez váhania som do nich vtrhla. Opäť knižnica? Vyzerala identicky ako tá za mnou. Otočila som sa. Dvere, z ktorých som vyšla, tam už neboli. Čo sa tu, dopekla, deje? Obrátila som sa čelom k policiam, no tie sa akoby prepadli pod zem. Izba mala stále tvar kruhu, lenže teraz bola presvetlená a v strede stálo krídlo. Skutočné krídlo. Podskočila som od radosti a rozbehla som sa za ním. Už som temer sedela na stoličke, keď sa o piad' posunulo. A znovu. A zas. A opäť! Čokoľvek som robila, nedokázala som sa dostať ku klávesom. Toto ma už ale začínalo hnevať! Vzďala som to a vybehla som z miestnosti. Ďalšie dvere, ďalšia izba, tentokrát sa nápadne podobala na telocvičňu, kde mám tréningy. Postavila som sa na tatami a bola som vo svojom živle. Už som na sebe nemala šaty, ale kimono. A okolo pásu čierny opasok. O ňom som ešte ani nestihla snívať! V rohu stál tréner. Vybehla som k nemu.

„Pán tréner!“ zvolala som nadšená, že tu vidím aj niekoho iného ako seba. Nepočul ma.

„Pán tréner!!!“ skúsila som znova, no stále ma nevnímal. Zamávala som mu pred očami. Ani nežmurkol. Začala vo mne vrieť zlosť. Vyletela som z dverí a po líkach mi tiekli slzy. Prečo ma všetko v tomto hlúpom dome najprv poteší, no potom sklame a nahnevá? Chcem ísť domov! Do svojho sveta! Zrazu som padala do prázdnoty. Kričala som, volala som o pomoc. Nik ma nepočul. Nik ma nevnímal.

Strhla som sa a precitla som vo vyhriatej učebni. Žiaci úpome písali úvahy, učiteľka škrtala, vtáčiky spievali a ja som dychčala ako po maratóne. Bola som spotená, cítila som, ako mi srdce ide vyskočiť z hrude, no pocítila som úľavu, že som doma. Vo svojom svete. Do úvahy som napísala jedinú vetu, ktorá bola úvodom, jadrom aj záverom.

Môj jediný domov a zároveň aj môj svet je tu.

NATÁLIA JALOVIČIAROVÁ, 2. MIESTO

AJ ZAJTRA JE DEŇ...

„Mesiac sedí na strome...“ znelo v rádiu, keď som si ja, Aneta – nezaujímavá a nepochopená predstaviteľka ľudstva, jedno nudné prázdninové ráno pri raňajkách pozerala Instagram. V duchu som sa zasmiala, „zlatá moja, a čo ty tam mesiac na tom strome robíš? Mesiac sedieť na strome... Si ty ale vtipná, Anetka,“ pomyslela som si.

To by ale bola dobrá výzva! Presne tak! Od zajtra si sadnem na strom, na ktorom ešte stále máme drevený domček z detstva. Každý deň budem dávať na Instagram storku ako sa mi na tom strome darí. Budem mať veľa sledovateľov a všetci ma budú lajkovať. Budem úžasná a populárna. Zajtra si všetko zbalím a prichystám. Rodičia mi budú nosiť na strom jedlo a vodu. Musím to všetko dokonale premyslieť a vyriešiť všetky „ale“, ktoré s tým súvisia. Napríklad ... ale kde budem chodiť na záchod? Alebo ... ale kde si budem nabíjať mobil? Alebo ... ale kde sa budem sprchovať?

„Teraz buď múdra,“ pomyslela som si. Na tieto a ďalšie „ale“ som odpoveď nenašla.

Takže si položím inú otázku. „Prečo? Prečo chcem ísť vlastne na ten strom?“ Pretože sa chcem na všetkých pozerat' z výšky? Pretože chcem byť zaujímavá? Pretože možno si ma Leonard konečne všimne a pochopí, že som strašne crazy a teda jediná pravá pre neho? Stojí mi vôbec moje pohodlie za to, aby mi niekoľko lajkujúcich srdiečok zaplavilo môj Instagram? Nestojí!

Nechápem vás! Vás všetkých, pre ktorých musím liezť na strom, len pre to, aby ste si ma všimli. Možno keby všetci, ktorí majú pocit, že sú neviditeľní, vyšli na strom, bol by obsadený celý park. A zrejme by bola na takýto strom aj čakačka. Bol by to park alebo alej „neviditeľných“ ľudí.

Ale je toto vôbec riešenie? Liezť na stromy, aby si vás niekto všimol? Nebolo by lepšie vymyslieť niečo rozumné alebo urobiť niečo prospešné? Určite bolo!

Tak niečo vymyslím. Alebo ... urobím.

Dnes sa mi však ešte nechce, dnes ... sa mi nechce nič. Tak to nechám na zajtra... Alebo, až na pozajtra...

Keď tak rozmýšľam... „Nebolo by vyliezť na ten strom predsa len jednoduchšie ...?“

NOEMI MITRIKOVÁ, 2. Miesto

VŠETKO BUDE V PORIADKU...

Nemyslela som si, že tento deň príde tak skoro. Môj plán bol, že skončím základnú školu, rozlúčim sa so spolužiakmi, a potom pôjdem na strednú niekam blízko – možno do iného mesta, ale stále v dosahu Humenného, aj keď niekde v kútiku môjho srdca som túžila zažiť niečo nové. Lenže môj život mal iné plány, o ktorých ma nevaroval, nedal mi ani náznak toho, že niečo také príde.

Jedného dňa len tak pri večeri mi rodičia oznámili: „Sťahujeme sa! Do Prahy!“ „Čože?“ spýtala som sa, neveriacky na nich pozerajúc. „Do Prahy?“

Mama sa na mňa pozrela, jej oči boli plné niečoho, čo neviem presne pomenovať. „Áno, do Prahy. Rozhodli sme sa. Je to pre všetkých dobrá príležitosť.“

„Ale prečo práve teraz?“ opýtala som sa. „A čo moja škola? Moji priatelia?“ „Rozumiem, že to nie je jednoduché, ale tento krok je pre nás všetkých dôležitý,“ povedal ocko ticho, pričom sa sklonil nad tanier.

Najskôr som tomu nechcela a ani nemohla uveriť. Praha? Tak ďaleko? Možno by som sa mala tešiť, veď aj ten kútik môjho srdca na chvíľu podskočil. Praha je veľké mesto, nové príležitosti, nový život. Ale v tej chvíli som necítila nadšenie. Cítila som strach. Áno, strach.

„Nie... niečo nie je v poriadku,“ pomyslela som si. „To predsa nemôže byť pravda. Môžeme sa o tom ešte porozprávať?“ tichučko som zašepkala.

„Bude to ťažké, viem, ale je to niečo, čo musíme urobiť,“ povedala mama, jej hlas bol pevný. „A tešíme sa, že tam začneme novú kapitolu nášho spoločného života,“ dodala mamka už šepotom.

V myšlienkach som pozerala na školu, do ktorej som chodila deväť rokov. Na triedu, kde mám svoje miesto, kde som s kamarátkami prežila toľko smiechu, tajomstiev a nekonečných rozhovorov, ale aj útrap, keď nám pani učiteľka dala neohlásenú písomku, alebo keď ma učiteľ dejepisu vyvolal a ja som nevedela novú látku. Na chodby, ktoré poznám naspamäť – kde som prvýkrát plakala od smiechu, kde som sa naučila postaviť sa za seba, kde som rástla.

„Bude to ťažké, že? Neviem si predstaviť, ako sa s tým vysporiadam...“ povedala som nakoniec.

„Všetko bude v poriadku, časom si zvykneš,“ povzbudzoval ma otec. „Všetko nové je vždy najprv náročné, ale nakoniec to bude stáť za to.“

A čo Humenné? Moje rodné mesto, kde som sa naučila snívať. Moje obľúbené miesta, lavička v parku, kde som premýšľala nad životom, cukráreň, v ktorej som po prvýkrát ochutnala moje obľúbené makrónky a dnes ich pečiem lepšie ako skúsená cukrárka. A moji starí rodičia – moja istota. Ich dom, kde to vždy vonia bezpečím.

„A čo moji priatelia?“ spýtala som sa, hoci som už vedela odpoveď. „Budem ich môcť navštíviť?“

„Samozrejme, aj keď budeš ďaleko. Bude to iné, ale nie navždy,“ odpovedala mama, po tvári jej prebehol úsmev, ktorý sa snažil byť upokojujúci.

„Ale... ako si mám predstaviť ten nový život?“ opýtala som sa, do očí sa mi začali hrnúť slzy.

„Bude to nové, ale zároveň to bude o tom, že sa prispôbíš. Aj keď nebudeš tam, kde si vyrastala, svoje miesto si nájdeš. Pamätaj si, že sme stále rodina,“ povedal otec a jemne ma chytil za ruku.

Boli dni, keď som sa tešila. Predstavovala som si, aké to bude v Prahe – nové miesta, noví ľudia, nové skúsenosti. Možno tam objavím niečo, čo by som tu nikdy nezažila. Možno tam stretnem priateľov, ktorí sa mi zapíšu do srdca tak hlboko ako tí, ktorých mám teraz. Otázky mi stále vírili v hlave.

„A čo jazyk?“ spýtala som sa na poslednú chvíľu, keď už bolo rozhodnuté. „Neviem, ako to zvládnem...“

„Neboj sa,“ povedal otec, „postupne to zvládneš. A všetci okolo teba ti pomôžu.“

A potom tu bola tá najdôležitejšia otázka – stratím sa? Toho som sa najviac bála. Bála som sa, že stratím samu seba. Hoci... moje vnútorné ja mi šepkalo, že tam nájdem svoju novú verziu.

Niekedy ma zaplavil strach, inokedy som cítila zvedavosť. Bola to zvláštna kombinácia smútku z toho, čo opúšťam a nádeje v to, čo ma čaká. Rozmýšľala som, či sa jedného dňa zobudím a uvedomím si, že Praha sa mi stala domovom. Alebo či sa vždy budem cítiť ako niekto medzi dvoma svetmi – srdcom v Humennom, nohami v Prahe.

Ale boli aj dni, keď ma pohltil smútok. Myšlienka, že raz budem len spomínať na Humenné ako na „mesto, kde som kedysi žila“, ma bolela. Bála som sa, že stratím kus seba.

Ale potom som pochopila jednu vec: Nič nestratím. Humenné nezmizne. Moji priatelia, moji starí rodičia, moje spomienky – všetko tu bude, vždy, keď sa vrátim. A aj keď budem v inom meste, v inom prostredí, môj domov nezostane len na jednom mieste.

Môj domov je vo mne a môj svet bude všade tam, kde budem ja. Viem, že prídu chvíle, keď mi bude smutno. Že budem stáť v dave cudzích ľudí a cítiť sa stratená. Ale viem aj to, že postupne si tam nájdem svoje miesto. Takže sa nebojím.

Možno sa mi trasú krídla, ale som pripravená letieť.

EMA MARCINČÁKOVÁ, 3. MIESTO

STROJ ČASU

Bola noc. „Budúcnosť... Najmenej predvídaná. Alebo nie? Môžem povedať, že sa o tri sekundy pohnem a pohnem sa. Ale ak poviem, o tri roky sa pohnem, nie je to isté!“ Preto náš vedec Jozef Chatár vytvoril stroj času. Tvrdí, že presunie človeka do budúcnosti. Malo by to byť bezpečné...

„Anton Koli je náš dobrovoľník. Uvidí budúcnosť... Poprosím potlesk!“ povedal Peter a nasledoval slabý potlesk. „Keďže si nie sme istí, či sa vráti, pošleme ho len desať minút napred. Počas toho budeme sledovať celé okolie. No na presun potrebujeme 150 megawattov, tak sa nečudujte, keď zhasne celý Prešovský kraj.“ Nasledoval smiech.

Peter sa obrátil. Prichádzal Anton, v bielej kombinéze ako astronaut. Helmu, podobnú vesmírnej, držal pod pazuchou, ale táto svietila na modro. Na skafandri mal nápis ČPAN. Pristúpil ku stroju. Bola to veľká kovová tuba, zhruba 4,5 m vysoká, s úzkymi otvorenými dverami, napájaná káblami a generátormi. Zvnútra unikala para a svietili svetlá. Napravo od stroja bola veľká kontrolná doska. Boli tam rôzne páky, tlačidlá a senzory. V strede stál sám veľký Chatár s celým tímom vedcov. Jozef nemal biely plášť, odmietal ho nosiť. Bol to génius, ale trochu čudný. Pre ČPAN ale pracoval za nevelké peniaze, tak sa darovanému koňovi nepozerali na zuby. ČPAN znamená Časový Presun A Návrat. Od vzniku organizácie sa pokúšali iba o toto.

„Tak, ale teraz nie je čas rozprávať. Vezmite si svoje slnečné okuliare, o chvíľu totiž zasvieti 150 MW!“ Stoličky sa nachádzali v stene za hrubým nepriestrelným sklom. Prišli tam aj novinári. Anton si hrdo nasadil helmu a vošiel do kovovej trubice. Dvere sa zavreli. Jozef stlačil tlačidlo. Napätie sa dalo krájať. Všetci pri doske postláčali tlačidlá, pozat'ahovali páky, skontrolovali kontrolky a všetci, okrem Jozefa, odišli do úkrytu. Jozef išiel do rohu ku páke, ktorú si nikto z hostí nevšimol. Tvorila akýsi polkruh, ktorý ukazoval tlak. Uchopil ju a začal ťahať doprava. Pomaly sa svetlo v tube zdalo silnejšie a silnejšie, až sa naňho voľným okom nedalo pozerieť. Nakoniec za hučania stroja pokračoval, až kým nedosiahli 150 MW. Nasledoval extrémne silný výboj elektriny a potom všetko zhaslo. Niektorí mali baterky alebo svietili mobilmi. Jozef nakoniec zapol poistky a zapol svetlo. Teraz sa zdalo, že to svetlo je slabé.

„Len desať minút a zjaví sa, len vydržte. Ako vidíte, vnútri nie je. A tiež... No do...“ pozrel sa von. Diváci ležali ako mŕtvi, boli mŕtvi. Len jeden človek žil, novinár. Stál so zbraňou v ruke nemierenou na Jozefa. Vystrelil. Peter sa rozbehol. Neskoro. Falošný novinár priskočil ku páke a znovu ju potiahol doprava, ako to urobil Jozef. Dvere boli otvorené a šľahali z nich blesky. Jeden vrazil do steny a urobil v nej diery. Samozvanec obehol tubu zozadu a keďže očividne nemal náboje, tak na Petra skočil. Peter si udrel čelusť do zeme a zastonal. Laktom vrazil útočníkovi do brucha a ten si ho v agónii chytil. Peter pomaly vyšiel z miestnosti a vyšiel na ulicu.

Po chvíli ho útočník dobehol a vystrelil. Ale minul. Zanádal a nabil. Zbraň vystrelila. Peter to videl ako v spomalenom zábere: guľka spomaľovala a blížila sa ku jeho hlave. No vtom mu došlo, že iba guľka sa hýbe pomaly a on sa hýbe normálne. Guľka sa začala vracáť. Trafila útočníka. Vzápätí Petra odhodilo doprava. Omdlel.

Keď sa prebral, ležal na budove. Postavil sa na ňu a došlo mu, aká zničená je gravitácia: chodí po boku budovy. Ale všetko zrazu bolo inak: autá lietali, voda lietala, budovy sa lámali. Peter vyskočil, no zmenená gravitácia spôsobila, že odletel na chodník, ktorý bol teraz naklonený. Zrazu sa celá zem začala ohýbať. Slnko sa rozťahlo ako šnúra, mesiac sa rozbil na prach a zasnežil celé Slovensko. Peter lietal a lietal. Uvedomil si, že stredom diania je... časostroj.

Vyletel z neho Anton, začudovaný a vystrašený. Vesmír sa rúcal. Vo vzduchu sa objavovali trhliny, podobné tým zo sci-fi filmov o časopriestore. Dve planéty do seba vrazili tesne pred zemou. Zadlávili niekoľkých ľudí. Okolo stroja času sa začal tvoriť vzduchový vír a rotoval čoraz väčšou rýchlosťou. Zo stroja šľahali naďalej blesky a ničili celé planéty. Hviezdy tiež dorazili a už z dosť veľkého pekla urobili ešte horšie. Vytvorili prstence okolo víru a rozhorúčili ho. Kyslík bol prítomný ako zvyčajne, no nič už nemohlo zachrániť svet pred tým, čo urobil ČPAN.

Mala nasledovať explózia, Petrovi sa totiž zježili chlpy. Raz tesne pred menším výbuchom v školskej učebni chémie sa mu chlpy jemne pohli, a pred výbuchom plynu vo vedľajšom dome o pár rokov neskôr tiež. Teraz to bolo silné. Veľmi silné. „Tak takto vyzerá budúcnosť,“ pomyslel si, „koniec sveta, pretože sme chceli vedieť, čo sa stane ďalej.“ Ale neuvedomili sme si, že sa už v budúcnosti nachádzame.“

Vesmír bol také enormné miesto, možno v ňom žili iné rasy... Obzrel si vír. Ani nedoviedel na koniec. Napadlo mu, či po vymretí celého života nastane nový... Teraz to bolo jedno. Aspoň si zalietal. Vždy túžil lietať. Stroj začal hučať a hučať, až kým neexplodoval. Tlaková vlna ho odrazila a on narazil do... ničoho? A omdlel.

Prebudil sa na zemi. Ale niečo bolo inak. Bol v miestnosti... kde bol stroj času... totálne rozbitý... a ľudia, ktorí vyzerali rovnako zmätení ako on... a živý Jozef. Prišiel k nemu. „Čo sa to stalo?“ opýtal sa.

„Ten stroj... dovolil nám to - vrátiť sa,“ vysvetľoval Jozef „Asi. Dal očividne najavo, že to nemáme robiť. Inak... zničíme svet. Celý. Bude ako bude a stane sa, čo sa má stať, ale očividne sa do toho nemáme miešať. Nechajme budúcnosť tajomnou.“

DÁVID PAL'O, 3. MIESTO

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – POÉZIA/PRÓZA

ZAMILOVANÝ

roztopíš ma na konci ulice
bez priestoru na otázky
jesenný vietor
mi ukradol reč

naskočila si do idúceho vlaku
neviem kam ide
si planéta bez gravitácie
nevidím ako padáš
z oblakov

už ma netapetuješ pohľadom

stojím tu
ako kôpka zmrzliny

x

rozletím sa
na 16 kúskov
niekde v твоjich očiach
sa vidím
rozmyšľam
či ťa zastaviť

lietaš v mojej hlave

a ja ako žobrák
s hlavou sklonenou
sklenený

pristaneš na mojom líci
spolu so samotou

zatváram klavír

MAXIM JOZEF PISARČÍK, 1. MIESTO

OKO ČI ŽUVAČKA

Oko je ako guľôčková žuvačka.
Na všetko sa lepší pohľadom.
Chce všetko vidieť.
Len aby sa raz neprilepilo o zrkadlo,
keď sa doň dlho pozerám.

NOTY

Sú nežné ako vtáky.
Ich spev je nádherný.
Mám rada poletujúce vtáčiky.
Majú krásne perie.
Keď vtákom opadáva perie,
notová osnova spieva.

BUDE TO PARÁDA!

Myslím si, že budúcnosť bude taká:
Stromy budú spievať pôvabnú melódiu.
Kríky písať básne.
Autá lietať...
A my?
Lahneme si do trávy
a budeme sa na tie zázraky pozerieť.

BEÁTA MAJKUTOVÁ, 2. MIESTO

RODINNÉ STRETNUTIE

Počula jeho kroky a hlasné dýchanie skôr, ako stúpil na prvý schod schodiska. Jeho ťažké kroky sa ozývali chodbou. Predtým, ako vošiel do miestnosti, zastal a zaváhal. Toto malé zaváhanie spolu so strachom nechal v chodbe, keď silným trhnutím otvoril dvere do jej pracovne.

„Je dosť neslušné vtrhnúť do miestnosti bez klopania. Čo ak by som tu mala klienta?“ spýtala sa s prefíkaným úsmevom namiesto pozdravu. Svalnatý muž prešiel po koberci bližšie k jej stolu. Zafírovo modré oči ju až príliš drzo hodnotili. Málokomu dovolila, aby si ju takto premeriaval. Strapaté hnedé vlasy mal o dobrý kus kratšie, ako keď sa naposledy videli. Ruku v rukavici mal položenú na hruške ozdobného meča, ktorý zakrýval dlhý hnedý kabátce.

„Prekvapuje ma, že si si na to ešte nezvykla, po toľkých rokoch, čo sa poznáme.“ Odvetil melodickým hlasom. „Ty vieš vždy prekvapiť.“ Odvetila a premerala si ho od hlavy po päty, pričom sa zastavila pri jeho novom účese.

„Sadni si.“ Ponúkla mu a ležérne ukázala na stoličku pred jej ozdobným stolom. Jedným krokom sa dostal ku stoličke a sadol si. Ona ho napodobnila a vyložila si nohy na stôl. „Tak,“ začala a založila si ruky na prsia, „čo pre vás môžem urobiť, vaše veličenstvo?“ „Nehraj sa na hlúpu, sestrička.“ Sykol pomedzi zuby. Nespúšťala z neho zrak, keď prehodila: „Rozprávam sa teraz s Theodorom Cooperom nástupcom na trón alebo s veliteľom Cooperom?“

„Ty vieš, prečo som tu.“ Precedil cez zaťaté zuby. Nikdy nemal rád intrigy. Preto si myslela, dúfala, že sa vzdá titulu. Na jej veľké prekvapenie tak neurobil.

„Na rodinné stretnutie je tu až moc napätá atmosféra.“ Zatiahla. Hrala o čas. Dúfala, modliła sa k bohom, aby už boli ďaleko za obzorom na lodi na ceste na Južný kontinent. Sľúbila im, že im získa toľko času, koľko len mohla. „Kde sú?“ zavrčal. Usmiala sa ako mačka, zaklonila sa na stoličke a ruky si dala za hlavu: „Nemám ani poňatia, o kom to hovoríš.“ „Nehraj sa so mnou,“ treskol do stola a postavil sa, „dobre vieš, o kom to rozprávam!“

„Viem, že si im pomohla utiecť. Tým férskym trojičkám. Chceš ich do svojej armády, preto im pomáhaš. Obzvlášť toho jedného, do ktorého si sa zaľúbila...“ „Prekračuješ prah mojej trpezlivosti, ktorý je už tak dosť malý.“ Sykla.

„Takže klebety boli pravdivé.“ Zachechtal sa zazerajúc na ňu. „Princezná, ktorej odopreli korunu, si našla inú cestu, ako získať titul. Vedel som, že bažíš po korune, no netušil som, že až takto.“ „Takto sa nezhováraš s kráľovnou!“ vyštekla a postavila sa.

„Kráľovná? Akého zúfalca si si zobrala, že nosíš tento titul?“ Obišla stôl a podišla k nemu. Bola tak blízko, že keby sa pohla o pár centimetrov dopredu, nosom by mu narazila do svalnatej hrude. „Nepotrebujem sa za nikoho vydať, aby som si zobrala, čo mi právom patrí. Môj ľud ma už dávno uznal za kráľovnú. Len som to urobila oficiálne.“ Precedila cez zaťaté zuby.

Na hlave jej zahorela ohnivá koruna, ktorú vytvorila kúskom svojej moci. V jeho očiach sa mihol strach a spaľujúca žiarlivosť. On nezdedil žiadne dary, a preto s ňou od malička súťažil. Snažil sa jej dokázať, že aj napriek tomu, že nemá magické nadanie, sa jej môže rovnať. Dokonca, že môže byť lepší.

„Právom patrí?“ zopakoval pobavene. „A čo ti patrí, sestrička?“ Neodpovedala. Nedopriala mu ten pocit zadosťučinenia z toho, že mal pravdu. Spravil krok dozadu, aby si ju opäť mohol premerať. „Dúfam, že si si vedomá, že každá pomoc, ktorú dostanú, je považovaná za vlastizradu. A každý, kto im pomôže, či vie miesto, kde sa momentálne nachádzajú, skončí na šibenici. A to platí aj pre teba.“ Zdvihol bradu vyššie a založil si ruky na hrud', ako to robieval ich otec. „Ako som povedala. Nevieť o ničom.“ Precedila cez zaťaté zuby. Vedela, že jej neverí. A taktiež si uvedomovala riziko, ktorému sa vystavila. Hodnú chvíľu na seba zazerali, kým neprerušila ticho: „Ak je toto jediná vec, ktorú si prišiel vyriešiť do môjho panstva,“ pri tom slove zvrátil obočie, „tak môžeš odísť.“ Ako na povel sa otvorili dvere za ním, pred ktorými stáli dvaja po päty ozbrojení strážcovia.

„Dúfam, že ti je jasné, že sme ešte neskončili.“

„Na to by som si nedovolila ani pomyslieť.“

„Dúfam, že zhniješ v pekle.“ Boli jeho posledné slová, keď vychádzal z jej pracovne a silno za sebou zabuchol dvere. Vyhrala. Pre tentokrát vyhrala.

REBEKA ŠÁLOVÁ, 2. MIESTO

SNY

odkladám do papúč
pri nočnom stolíku
ako moje básne
opatrne
každé písmenko
osobitne

v noci mi uletia nad lampu
píšu príbehy
tie ktoré vlastným len ja
no niektoré vety sa zakotúľajú
do škáry pod dverami
tam ich rozdriape zabúdač
ako ľud po ktorom prejdú deti
s nabrúsenými korčulami

neotvárajte okná
lebo vietor rozhádže
aj dobre uložené príbehy
nechcem o ne prísť

SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 3. MIESTO

LUDIA KRÁČAJÚ BEZ TIEŇOV

ich tváre sú osvetlené
modrým svetlom
z obrazoviek
obloha je tmavá
hmla dopadá na zem
pomaly
strácam sa v nej

míňajú ma ľudia
bez tváří

v očiach otáznik

MÁM RADA

keď prší

kvapky sa naháňajú po oblohe
spúšťajú sa na zem
v mlákach vytvárajú kruhy
rozpínajú sa
zväčšujú

až kým spoza oblakov
nevykukne slnko
a nepoše na kontrolu
farebnú dúhu

vtedy
vzduch vonia
ako novovypraná bielizeň

DÁŠA HUDÁKOVÁ, 3. MIESTO

KROMÍK

„Kromík, si v poriadku? Spadol si z desiatich metrov,“ vystrašene som sa opýtal.

„Mám, bo...bo...bobo.. bolesti,“ tichučko mi odpovedal.

Kromík je môj najlepší kamarát. Nemá teličko a aj tak je rýchlejší, než ja. Vidí a rozpráva. Viem to o ňom len ja a všetci ostatní v ňom vidia iba obyčajnú loptu. Ale on nikdy nebol len taký obyčajný. Jeho rýchlosť je až 60 km/h. Moja rýchlosť je len 10km/h. Sme stále dobrí kamoši.

Raz sme išli po ulici a niekto si myslel, že hráme futbal a tak začal do Kromíka kopat'. Ja som zhrozene zakričal: „Nekopte do.... lopty!“ Nepočúvali ma. Tak som musel zakričať hlasnejšie: „Nekopte do mojej lopty!“ Znova ma nepočúvali. A zakričal som ešte hlasnejšie. Počúvli ma. Kopli do Kromíka poslednýkrát.

Keď som Kromíka potom zdvihol, plakal. Utišoval som ho. Kým sme prišli domov, chudák Kromík bol celý modrý. Bol samá modrina.

Mamka mala krém proti modrinám. Ten mu pomohol. V noci ešte plakal.

Ráno sa konečne znovu usmial. Kromíkova nočná mora ma veru dostala. Už si ho strážim a nesiem na prechádzku vždy len na rukách.

RUBEN LUJAN, 3. MIESTO

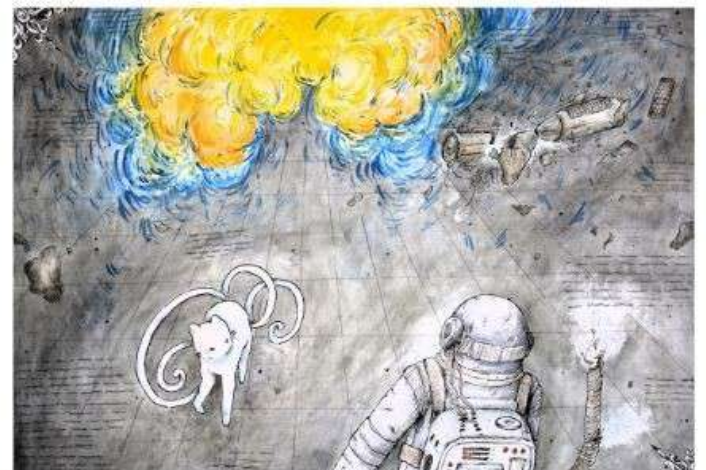
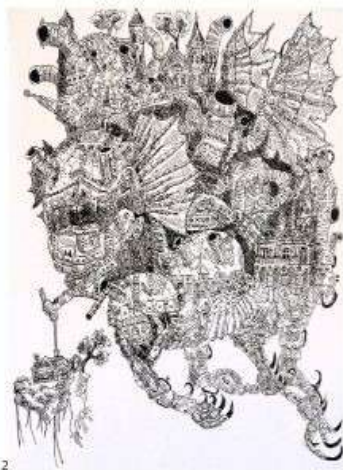
1. JARKO PAVLOVSKÝ, 10r., Môj svet škriatkov / CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2. VANESSA KRAJNÍKOVÁ, 9r., Tanec ma robí šťastnou / CENA LUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA
3. MARTINA ADAMOVÁ, 10r., Na našej ulici / CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ LUBOVŇA
4. KRISTÍNA PIVOVARNÍKOVÁ, 5r., Raz budem kráľovnou / CENA LUBOVNIANSKEHO MÚZEA
5. EMA IMRICHOVÁ, 10r., Môj relax v pohodlí obývačky / CENA LUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE
6. VILIAM MURAJDA, 5r., Ja ako policajt vo veľkomeste / CENA SLOVENSKEHO ZVÁZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV
7. BARBORA HRIVŇÁKOVÁ, 10r., Radosť u nás doma / CENA POROTY

1. NIKOLAJ NYÚL, 6r., V mojej hlave, I. kat., hlavná cena
2. MIA PAVLOVIČOVÁ, 6r., O kozliatkach, I. kat., hlavná cena
3. ELIŠKA SABADOŠOVÁ, 4r., V našom dome, I. kat., hlavná cena
4. SAMUEL SPODNIAK, 6r., U nás doma, I. kat., hlavná cena - GRAFIKA
5. MAJA CUPÁKOVÁ, 6r., Radosť na detskom ihrisku v mojom meste Bratislava, I. kat., čestné uznanie
6. OLEKSANDRA KUCHER, 5r., Svet plný záhad, I. kat., čestné uznanie

1. SOFIA SOJKOVÁ, 12r., Mój svet, IV. kat. C) hlavná cena
2. SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 11r., Ležím si v tráve, IV. kat. C) hlavná cena
3. KATARÍNA ORLOVSKÁ, 11r., Chráňme si prírodu do budúcnosti, IV. kat. C) hlavná cena
4. MARCEL BLAŠKOVIČ, 13r., Moja loď, IV. kat. C) čestné uznanie
5. STELA VYŠNÁ, 12r., Umelá inteligencia, IV. kat. C) čestné uznanie

1. OLESIA HOLOSHCHAPOVÁ, 14r., Vyvrcholenie ľudstva, III. kat., hlavná cena
2. VIERA ZABOJNÍKOVÁ, 14r., Stopy z ocele na ceste do neznáma, III. kat., hlavná cena
3. LENKA SCHUBERTOVÁ, 14r., Chaos, III. kat., hlavná cena
4. OLGA HORVÁTOVÁ, 15r., Cukrová budúcnosť, III. kat., hlavná cena - GRAFIKA
5. VIVIEN JURČÁKOVÁ, 12r., Sonáta pre domov, III. kat., hlavná cena - GRAFIKA
6. GABRIELA CEPERKOVÁ, 14r., Zahmlievanie, III. kat., hlavná cena - GRAFIKA
7. LEA KAČERIAKOVÁ, 10r., To som ja, III. kat., čestné uznanie
8. BIANKA HUTYROVÁ, 15r., Záhady vodného sveta, III. kat., čestné uznanie

1. MAYKA PEKÁROVÁ, 6r., V objatí sa cítim najlepšie, IV. kat. A) hlavná cena
2. ANITA FREUNDORFEROVÁ, 6r., Ja a moja malá sestra, IV. kat. A) hlavná cena
3. SILVIA KOVALOVÁ, 6r., Pohľad z okna, IV. kat. A) hlavná cena
4. DÁVID ROSNER, 7r., U nás v lese, IV. kat. A) hlavná cena
5. ZARA ZAJACOVÁ, 7r., Na prechádzke, IV. kat. A) hlavná cena
6. MARTIN SIČÁR, 7r., Postavili sme si kartónovú raketu, IV. kat. A) hlavná cena - GRAFIKA
7. LAURA ŽEMBOVÁ, 7r., S kamarátmi skáčeme škôlku, IV. kat. A) hlavná cena - GRAFIKA
8. DOROTA VIDOVÁ, 7r., Hrajeme sa spolu, IV. kat. A) hlavná cena - GRAFIKA

1. DOMINIKA BARLÍKOVÁ, 9r., V kruhu najbližších, IV. kat. B) hlavná cena
2. NELA GRAŽINGEROVÁ, 8r., S domácimi miláčikmi, IV. kat. B) hlavná cena
3. VERONIKA PRIBIŠOVÁ, 7r., Môj svet s fantáziou, IV. kat. B) hlavná cena
4. SABÍNA HLAVATOVÁ, 10r., Mojím svetom je ocino, IV. kat. B) hlavná cena
5. LAURA CHOVAŇÁKOVÁ, 8r., Jeme spolu, IV. kat. B) hlavná cena

1. LINDA ŠTRONCEROVÁ, 10r., Kde bývaš, IV. kat. B) hlavná cena - GRAFIKA
2. KARIN PÁLOVÁ, 7r., Môj domov, IV. kat. B) hlavná cena - GRAFIKA
3. JAKUB TERKANIČ, 10r., Schovávačka s bratmi, IV. kat. B) hlavná cena - GRAFIKA
4. MÁRIA REVICKÁ, 9r., Obed s bratom, IV. kat. B) hlavná cena - GRAFIKA
5. EVA RYCHNAVSKÁ, 9r., Za oknami, IV. kat. B) hlavná cena - GRAFIKA

1. FILIP MASLEN, 7r., Milujem zvieratká, II. kat., hlavná cena
2. TOBIAS KRAJČOVIČ, 8r., Futbal je môj svet, II. kat., hlavná cena
3. EMILY VARGOVÁ, 10r., Voľné chvíľe u mňa doma, II. kat., hlavná cena
4. ADAM HÜBNER, 9r., Môj domov budúcnosti, II. kat., hlavná cena - GRAFIKA
5. NIKOLA GECIKOVÁ, 9r., Tu mi je dobre, II. kat., hlavná cena - GRAFIKA
6. STELA PRIESLOVÁ, 9r., Cesta vesmírom, II. kat., hlavná cena - GRAFIKA
7. RICHARD TKÁČ, 10r., Zem v ohrození, II. kat., čestné uznanie
8. ZUZANA JUSKOVÁ, 6r., Ja Zuzička, II. kat., čestné uznanie

3

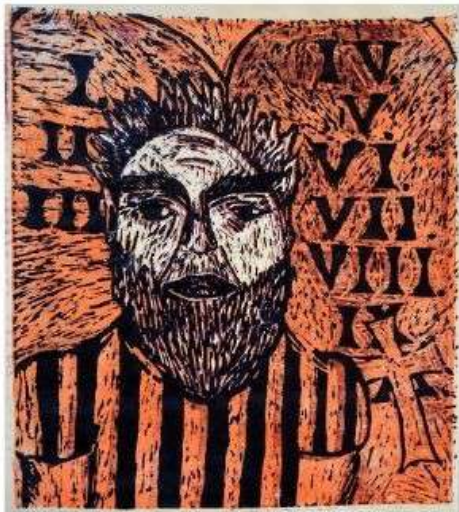
5

2

1

4

1. MICHAELA MOROSKOVÁ, 14r., Pohľad do budúcnosti, IV. kat. C) hlavná cena - GRAFIKA
2. VERONIKA DOBRÁNSKA, 12r., Mačacie pohodlie, IV. kat. C) hlavná cena - GRAFIKA
3. EMA BULECOVÁ, 12r., Na ľudovú nôtu, IV. kat. C) hlavná cena - GRAFIKA
4. DOMINIKA MIHÁLYIOVÁ, 14r., Budúcnosť je smutná, už nedodržujeme desatoro, IV. kat. C) hlavná cena - GRAFIKA
5. ANETA VNENČÁKOVÁ, 14r., Pri okne, IV. kat. C) hlavná cena - GRAFIKA

Jeme spolu

Laura Chovaňáková, 8 rokov

IV. kat. - Hlavná cena

ZUŠ L. Mednyánszkeho, Zimná 12, Spišská Belá

Výtvarná práca na obale zborníka:

Radost u nás doma

Barbora Hrivňáková, 10 rokov

IV . kat. - Cena poroty

SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa